

Kolding
Kommune

MILJØGODKENDELSE

AF KVÆGBRUGET PÅ

VOJUMVEJ 45, 6070 CHRISTIANSFELD

*Udvidelse af kvægbesætningen
- fra 179,3 DE til 251,99 DE.*

§ 11

I LBK NR. 1486 AF 4.
DECEMBER 2009 OM
MILJØGODKENDELSE
M.V. AF HUSDYRBRUG.

Dato for gyldighed:

19. maj 2010

Kolding Kommune
Landbrug
Nytorv 11
6000 Kolding
Telefon 79797439
byogudvikling@kolding.dk
www.kolding.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	1
Datablad	3
1 Resumé og samlet vurdering	4
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	4
1.2 Ikke teknisk resumé	4
1.3 Offentlighed.....	8
2 Generelle forhold	9
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	9
2.2 Meddelelsespligt – anlæg, arealer, ejerforhold	9
2.3 Gyldighed	9
2.4 Retsbeskyttelse.....	10
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	10
3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	11
3.1 Placering af husdyrbruget.....	11
4 Husdyrhold, staldanlæg og drift	13
4.1 Husdyrhold, staldindretning og ventilation	13
4.2 Fodring og foderopbevaring	16
4.3 Energi- og vandforbrug samt besparende foranstaltninger	17
4.4 Spildevand herunder regnvand	18
4.5 Affald og døde dyr	19
4.6 Råvarer og hjælpestoffer	20
4.7 Driftsforstyrrelser eller uheld.....	21
5 Gødningsproduktion og -håndtering	23
5.1 Gødningstyper og mængder.....	23
5.2 Opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning.....	24
5.3 Håndtering af fast gødning	25
6 Gener fra husdyrbruget	27

6.1	Lugt.....	27
6.2	Fluer og skadedyr.....	28
6.3	Transport.....	28
6.4	Støj fra anlægget og maskiner.....	30
6.5	Støv fra anlæg og maskiner.....	32
6.6	Lys.....	32
7	Påvirkning af vandmiljø, natur og dyr.....	34
7.1	Udbringningsarealerne.....	34
7.2	Græsningsarealer.....	36
7.3	Påvirkninger af søer og vandløb.....	36
7.4	Påvirkning af terrestriske naturområder.....	38
7.5	Kvælstof og fosfor til hav og kystområder.....	40
7.6	Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000).....	45
7.7	Påvirkning af bilag IV-arter.....	46
7.8	Kvælstof til grundvand.....	47
8	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	50
9	Husdyrbrugets ophør.....	57
10	Egenkontrol og dokumentation.....	58
11	Samlet konkluderende vurdering.....	59
12	Klagevejledning.....	60
13	Underretning om godkendelsen.....	61
14	Bilag.....	62

DATABLAD

TITEL: § 11 MILJØGODKENDELSE

DATO FOR GODKENDELSE: 19. MAJ 2010

CVR-NR: 83427914

CHR NUMMER: 52670

EJENDOMSNUMMER: 258219

MATR. NR.: 67

EJERLAV: STEPPING EJERLAV, STEPPING

ADRESSE: VOJUMVEJ 45, 6070 CHRISTIANSFELD

BEDRIFTS EJER OG ANSØGER: ANTON JOHANSEN JØRGENSEN, TLF.:74568392-40370392

KONSULENT: HELLE ELIMAR JENSEN, SØNDERJYSK LANDBOFORENING,
BILLUNDVEJ 3, 6500 VOJENS, 73202748 - HEJ@SLF.DK

TILSYNSMYNDIGHED: KOLDING KOMMUNE

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Anton Johansen Jørgensen har ansøgt om en miljøgodkendelse til udvidelse af besætningen til 180 malkekøer, 23 småkalve (stor race, 0-3 mdr.), 8 opdræt (stor race, 23-24 mdr.), 90 tyrekalve (stor race, 40-60 kg) årligt, svarende til en udvidelse fra 179,3 til 251,99 DE.

Ansøgningen om miljøgodkendelse indkom første gang til Kolding Kommune før de nye dyreenhedsberegninger trådte i kraft, og projektet var en udvidelse på under 250 DE.

Ansøgningen vil derfor blive håndteret som en § 11-ansøgning.

Udvidelsen sker i eksisterende bygninger, og der skal således ikke bygges nyt.

Miljøgodkendelsen omfatter alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 83427914.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Kolding Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 18. september 2007.

Den fjerde version af ansøgningen er indkommet den 15. april 2010.

1.2 IKKE TEKNISK RESUMÉ

Det ikke-tekniske resumé er udarbejdet på baggrund af det elektroniske ansøgningsskema med bilag udarbejdet af ansøger Anton Johansen Jørgensen og konsulent Helle Elimar Jensen samt konsulent Solveig Bjerre Clausen, Sønderjysk Landboforening. Beregninger af kvælstofudvaskning, nitratkoncentration, fosforoverskud, ammoniakemission og lugtgeneafstande er foretaget i det elektroniske ansøgningsskema fra www.husdyrgodkendelse.dk på baggrund af de indtastede forudsætninger for projektet.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Kommunens bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af natur, miljø og naboer.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af husdyrproduktionen i henhold til de gældende regler¹. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Kommunen skal gøre opmærksom på, at det er ansøgers ansvar at indhente de relevante dispensationer efter anden lovgivning. Dog har kommunen en vejledningspligt overfor ansøger – særligt hvor kommunen selv er myndighed for pågældende bestemmelse.

Produktionens størrelse og fordeling af arealer

Malkekvægsproduktionen på Vojumvej 45 udvider fra 100 malkekøer, 21 småkalve (stor race, 0-6 mdr.) og 79 opdræt (stor race, 6-28 mdr.), så produktionen herefter bliver 180 malkekøer, 23 småkalve (stor race, 0-3 mdr.), 8 opdræt (stor race, 23-24 mdr.), 90 tyrekalve (stor race, 40-60 kg) årligt svarende til en udvidelse fra 179,3 til 251,99 DE.

---

¹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Der er 147,59 ha ejet og forpagtet areal, der medgår til harmoniareal. Desuden er der 14,73 ha aftalearealer med gødningsaftale, og her afsættes husdyrgødning svarende til i alt 4,54 DE (se kortbilag 4). Aftalearealerne er ikke omfattet af denne godkendelse. Dyretrykket på ejede og forpagtede arealer er på 1,68 DE/ha.

I forbindelse med udvidelsen vil der ikke blive bygget nyt anlæg, da udvidelsen finder sted i eksisterende bygninger.

Lugt

Produktionsændringen vil medføre en øget lugtpåvirkning af ejendommens omgivelser. Der er ca. 410 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt (Holbækgårdvej 2), ca. 1.900 m til nærmeste samlede bebyggelse (Tjørnevænget i Stepping) og ca. 1.800 m til nærmeste byzone (Stepping).

Ifølge lugtberegningen er geneafstandene overholdt, hvorfor Kommunen vurderer, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Der rengøres jævnligt i og omkring siloer og bygninger med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke opstår uhygiejniske forhold.

Transport

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre, at antallet af transporter øges fra ca. 405 til ca. 492 årligt. Antallet af transporter med fast gødning fordobles fra 50 til 105 læs, mens antallet af transporter med flydende gødning øges fra ca. 115 læs til ca. 135 læs.

Transport af husdyrgødning udgør således størstedelen af transporterne til og fra ejendommen og vil primært foregå på asfaltvej.

Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje til og fra gården, og at transporter med husdyrgødning vil medføre relativt få gener.

Ammoniakbelastning

Ammoniakfordampningen fra nudriften er 1.726,63 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 2.250,84 kg kvælstof pr. år ifølge beregningerne i det elektroniske ansøgningssystem. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 524,21 kg kvælstof pr. år fra det samlede produktionsanlæg.

Det nærmeste særligt sårbare (ammoniakfølsomme) Natura 2000-område *Svanemosen* ligger ca. 11 km nordøst for anlægget. Desuden ligger der et ammoniakfølsomt fattigkær på hængesæk ved Frøruprød mere end 5 km væk fra anlægget. De østlige udbringningsarealer ligger ca. 900 m syd for dette.

Alle staldafsnit og opbevaringslagre ligger mere end 1000 m fra nærmeste særligt sårbare naturområde efter § 7 i husdyrloven. Det nærmeste § 7 areal (et overdrev) ligger 3,5 km sydvest for anlægget i Haderslev Kommune, og det er vurderet på grund af den store afstand, at projektet ikke vil påvirke arealet negativt.

Projektet overholder det generelle krav om 20 % reduktion af ammoniaktab i forhold til referencenormen for stalde og gødningslagre.

Påvirkninger af overfladevand og internationale naturbeskyttelsesområder

Størstedelen af udbringningsarealerne afvander til Vadehavet, der er et Natura 2000 område mens en lille del (ca. 6 ha) af udbringningsarealerne afvander til Lillebælt.

5,74 ha af udbringningsarealerne er omfattet af nitratklasse 2. Beregninger af udvaskning viser, at der maksimalt må udvaskes 63,4 kg N/ha/år, og den reelle udvaskning er på 60,30 kg N/ha/år.

Projektet overholder de generelle lovkrav til kvælstofudvaskning til overfladevand og fosforoverskud både for Vadehavet og Lillebælt. Udover de generelle lovkrav er der stillet vilkår om udlægning af ekstra bræmmer på lavbundsarealerne langs Nørreå.

Kolding Kommune vurderer (på baggrund af beregninger), at projektet i sig selv ikke antages at kunne påvirke de naturtyper og arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for de internationale naturbeskyttelsesområder. Det vurderes også, at projektet ikke i sammenhæng med andre projekter kan antages at påvirke områderne væsentligt. Det er vurderet, at der ikke er grundlag for at skærpe beskyttelsesniveauet for fosfor og kvælstof i dette projekt i forhold til Natura 2000-områderne Vadehavet og Lillebælt.

Påvirkning af grundvand

En del af bedriftens arealer er beliggende indenfor nitratfølsomt indvindingsområde. Nitratberegningerne i ansøgningssystemet på merbelastningen fra nudrift til ansøgt drift på arealerne viser, at der ikke sker nogen merbelastning i forbindelse med udvidelsen af produktionen, da der er udlagt 5,75 % ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets til enhver tid samlede krav til efterafgrøder.

Den ansøgte produktion vil ikke udgøre en væsentlig risiko for forurening med kvælstof af grundvandsforekomsterne i området.

Påvirkning af natur på og nær ejendommen

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen er udbringningsarealerne blevet besigtiget, herunder de beskyttede naturarealer, der ligger på eller op til disse. Det er vurderet, at der ikke er behov for at stille vilkår ud over den gældende lovgivning for at beskytte de pågældende naturarealer i forbindelse med projektet.

Ingen af udbringningsarealerne er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3 eller udpeget som Natura-2000 område.

Den nærmeste § 3 beskyttede sø ligger 500 m fra anlægget, og den nærmeste eng ligger 300 m fra anlægget. Disse er vurderet til ikke at være særlige ammoniakfølsomme, og beregninger viser at merbelastningen som følge af projektet er relativt lille i forhold til baggrundsbelastningen. Der er få søer beskyttet jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven på udbringningsarealerne. Desuden ligger der flere § 3 beskyttede enge og moser grænsende op til udbringningsarealerne (se kortbilag 6).

Områderne er beskyttede af naturbeskyttelsesloven, og vurderes ikke at blive påvirket negativt af udvidelsen.

På baggrund af en vurdering af projektet, områdernes forventede sårbarhed og afstanden til disse fra produktionsanlægget, er det vurderet, at nedfald af ammoniak fra projektet, ikke vil være til skade for de beskyttede naturområder eller terrestriske Natura 2000-områder. Det generelle reduktionskrav til ammoniakfordampning er opfyldt, og samlet vurderer kommunen, at projektet ikke vil medføre forringelser for kvælstoffølsom naturområder.

Påvirkning af bilag IV-arter på og nær ejendommen

Kolding Kommune har konkret viden om tilstedeværelsen af Bilag IV-arten løvfrø på udbringningsarealet mark 1-2 og nærved udbringningsarealet mark 3-1. Driften af ejendommens arealer ændres ikke væsentligt i forbindelse med projektet, og det vurderes, at søer og vandhuller ikke er udsat for større jorderosion grundet topografien og driften af arealerne.

For at forbedre levevilkårene for Bilag IV-arten løvfrø er der stillet vilkår om etablering af dyrknings- og sprøjtningsfri bræmme på mindst to meter rundt om samtlige vandhuller på og op til udbringningsarealerne og langs alle vandløb og grøfter dog med 20 m ned til Nørreå. Det vurderes på denne baggrund, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af bilag IV-arten løvfrø.

De øvrige registrerede bilag IV-arter og deres levesteder ikke trues af den forestående udvidelse på ejendommen, og det vurderes, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af bilag IV-arterne (se bilag 11).

Anvendelse af BAT

Der er varmegenvinding i forbindelse med mælkekølingen, og der er søgt at begrænse vandforbruget ved at registrere dette. Det er vurderet, at der er anvendt energi- og vandbesparende teknikker i fornødent omfang.

Der udarbejdes mark- og gødningsplaner hvert år og ved at udbringe størstedelen af dybstrøelsen direkte fra stald sikres en god næringsstofudnyttelse. Håndteringen af dybstrøelsen samt opbevaringen og håndteringen af ensilage reducerer desuden risikoen for gener og næringsstofudvaskning.

Den største og væsentligste stald i relation til antal DE, produktion af husdyrgødning og emission af lugt og ammoniak, benævnt "kostald", indrettes med skrabere på spalterne for at holde spalterne rene og minimere ammoniakfordampningen, hvilket er BAT teknologi. Skrabeplanlægget har en ammoniakreducerende effekt på ca. 20% under forudsætning af skrabning minimum 6 gange dagligt i de perioder, hvor dyrene er på stald.

Den resterende del af "kostald" samt kalvestalden er indrettet med dybstrøelse. Det er ikke muligt at etablere ammoniakreducerende teknologi (skraber og forsøringsanlæg) i dybstrøelsesstalde, og det vurderes, at det ikke vil være proportionelt med effekt og omkostninger at stille vilkår om luftrensningssystem i dybstrøelsesstalde af denne størrelse.

Projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte staldindretning, og ansøger har i fornødent omfang redegjort dels for implementering af BAT og dels for fravalget af BAT.

Det er Kolding Kommunes vurdering, at bedriften samlet set lever op til forpligtelsen om anvendelse af bedste tilgængelig teknik, og at bedriften har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

Samlet vurdering

Projektet overholder de generelle beskyttelsesniveau mht. lugt, ammoniak samt fosforoverskud og nitratudvaskning til overfladevand og grundvand. Kolding Kommune har vurderet, at der ikke er behov for at stille skærpede krav i forhold til det generelle beskyttelsesniveau i husdyrloven. Der er indarbejdet "bedste tilgængelige teknologi" (BAT) i et fornødent omfang i forhold til projektets type og størrelse. Det er vurderet, at projektet ikke kan være til væsentlig skade for beskyttede naturtyper, Bilag IV-arter eller Natura 2000-områder. Samlet set vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes (se også bilag 1).

1.3 OFFENTLIGHED

Udkastet til miljøgodkendelse blev offentlig bekendtgjort den 21. april 2010, og blev sendt til naboer, og skønnede parter i sagen, til ansøger selv og klageberettigede organisationer. Der var frist til at indsende bemærkninger i 3 uger frem til den 12. maj 2010. Der indkom ingen bemærkninger i høringsperioden.

Miljøgodkendelsen er meddelt i Budstikken onsdag den 19. maj 2010 og kan påklages i henhold til klagevejledningen i afsnit 12. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen er meddelt.

2 GENERELLE FORHOLD

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen gælder for anlægget og de landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Vojumvej 45, 6070 Christiansfeld. Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktionen med CHR nr. 52670. Bedriften har CVR nr. 83427914.

Bedriften drives konventionelt. Anton Johansen Jørgensen er driftsansvarlig, og der er ansat 2 medhjælpere på ejendommen.

Udvidelsen af husdyrholdet sker indenfor eksisterende bygninger.

Denne godkendelses vilkår skal være kendt af den daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget. Et eksemplar af denne godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig for og kendt af de personer, der har ansvaret for, at virksomhedens indretning og drift følger vilkårene i denne godkendelse.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser.

2.2 MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

Ændringer eller udvidelser af indretning eller drift af virksomheden, der kan have betydning for miljøet, skal meddeles til Kolding Kommune.

Dette gælder for eksempel ved:

- Ændring af ejer/driftsansvarlig
- Ændring i husdyrholdet – herunder skift af dyretype, ændringer af vægt og/eller alder for indgang og afgang for hver dyretype
- Bygningsmæssig ændring af produktionsanlæg, foderopbevaring, driftsbygninger eller tilhørende foranstaltninger, herunder staldsystemer
- Ændring af indretning, afløbsforhold, ventilationsanlæg
- Ændring af opbevaring, håndtering og mængde af husdyrgødning
- Ændringer i arealer, herunder ejer- eller forpagtningsforhold for ejendommen

Det er Kommunen, der skal vurdere, om eventuelle planer for ændringer kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse, eller om de forudsætter et tillæg til miljøgodkendelsen.

Eventuel udskiftning af arealer skal anmeldes til kommunen inden den 1. august. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse, såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare, jf. § 15 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.3 GYLDIGHED

Udvidelsen skal være gennemført og udnyttet inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er 19. maj 2018. Kommunen kan dog i særlige tilfælde revurdere miljøgodkendelsen og ændre på vilkårene før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

3.1 PLACERING AF HUSDYRBRUGET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den forestående udvidelse finder sted i de eksisterende bygninger, og der vil derfor ikke skulle bygges nyt i forbindelse med projektet.

De lovmæssige afstandskrav gør sig kun gældende ved etablering af husdyrhold, og staldanlægget er et eksisterende lovligt anlæg. Derfor er det ikke fundet nødvendigt at medtage afstandene.

Ejendommen er placeret i landzone med ca. 70 m til nærmeste nabo, der har landbrugspligt (Vojumvej 42). Afstanden fra ejendommen til nærmeste nabo uden landbrugspligt er ca. 410 m (Holbækgårdvej 2). Der ligger ikke ejendomme med et dyrehold på mere end 75 DE i nærheden af ejendommen.

Det eksisterende staldanlæg er beliggende i det åbne land ca. 1800 m vest for Stepping, som er den nærmeste by i området. Ejendommen er placeret ca. 10 km vest for Christiansfeld.

Ejendommen ligger i et område med værdifulde landskaber. Få af udbringningsarealerne ved Tågerup er placeret i områder, der i Kommunelagen 2009-2021 er udpeget som værdifuld natur. Ejendommen ligger ca. 270 m nord for Revsø Skov, der er udpeget som særlig værdifuld natur.

Igennem Tågerup går en nord- sydlig biologiske korridor, der følger Nørreå. Øst – vest går endnu en biologisk korridor. Disse forbinder blandt andet Revsø Skov med andre grønne områder i Stepping og omegn.

Der er relativt få sten- og jorddiger ved Tågerup. Disse er hovedsageligt placeret i markskel og langs kanten af skoven. Disse sten- og jorddiger kan ses på bilag 6. Det nærmeste dige ligger langs arealet overfor ejendommen ca. 30 m nordvest for denne. Sten- og jorddiger er beskyttet efter Museumslovens § 29 a, men tilstanden af disse ændres ikke i forbindelse med projektet.

Arealerne er beliggende i tre hovedområder: ved selve ejendommen ved Tågerup Enge, ved Stepping og øst ved Frøruprød. Kortet med udbringningsarealer og aftalearealer er vedlagt som bilag 4. Ca. 15,5 ha af arealerne ligger i Haderslev Kommune og der er ca. 14,75 ha aftalearealer i Vejen Kommune.

Aftalearealerne er ikke omfattet af denne godkendelse, da der ikke er forhold på arealerne, der kræver en særlig beskyttelse. Det vurderes, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt, hvilket er uddybet i afsnit 7.1. Se desuden bilag 13 for Vejen Kommunes udtalelse.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Stuehuset er bygget sammen med kalvestalden, og der er forholdsvis kort afstand til offentlig og privat fællesvej. Da der er tale om et eksisterende lovligt forhold, vurderer kommunen, at det ikke er nødvendigt at foretage yderligere. Der er også kort afstand til enkeltindvindingsanlæg. Analyser af prøver fra anlægget (fra 2009) viser, at vandet overholder grænseværdierne og det vurderes, at det ikke giver anledning til ændringer på indvindingsanlæggets placering.

På baggrund af projektets placering og omfang, og fordi der ikke foretages nybyggeri af nogen art, vurderer kommunen, at der ikke vil ske en forringelse af de landskabelige, kulturhistoriske og rekreative værdier i området i forbindelse med projektet. Det findes ikke nødvendigt at stille vilkår i forhold til husdyrbrugets placering i landskabet.

4 HUSDYRHOLD, STALDANLÆG OG DRIFT

4.1 HUSDYRHOLD, STALDINDRETNING OG VENTILATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den nuværende drift er 100 malkekøer (stor race), 21 småkalve (stor race, 0-6 mdr.) og 79 opdræt (stor race, 6-28 mdr.) årligt svarende til 179,3 DE.

Den ansøgte drift er som beskrevet nedenfor i tabellen. Oversigt over anlæg med nr. på staldafsnit kan ses i bilag nr. 3.

DYREHOLD OG STALDTYPE FOR ANSØGT DRIFT	Vægt-/aldersgrænser	Antal årsdyr	Staldafsnit og bygning	DE
Malkeko, 1.1.2:sengestald med spalter + skraber 1.1.3: dybstrøelse	Over 600 kg	180	115 stk. i afsnit 1.1.2 i "kostald" 65 stk. i afsnit 1.1.3 i "kostald"	240,23
Kviekalve, dybstrøelse	0-3 mdr.	23	Afsnit 1.1.1 "Kalvestald"	5,64
Opdræt, dybstrøelse	23-24 mdr.	8	Afsnit 1.1.3 i "kostald"	4,94
Tyrekalve, dybstrøelse	40-60 kg	90	Afsnit 1.1.1 "Kalvestald"	1,18
Dyreenheder i alt				251,99

Bedriften afgiver kviekalvene efter 3 måneder til et kviehotel og får dem retur, når kvierne er 23-24 måneder, hvor de kommer på dybstrøelse i kostalden. Efter kælvning flyttes de over i sengebåse i samme stald.

Staldindretning, ventilation og inddragelse af bedst tilgængelige teknik

"Kostald"

Stalden er fra 2000, og på ca. 1700 m². Stalden er en eksisterende sengestald med spalter. Der etableres skraber på spalterne for at holde spalterne rene og minimere ammoniakfordampningen. Skrabe anlægget har en ammoniakreducerende effekt på ca. 20 %, der kan opnås ved at holde gulvene rene svarende til minimum 6 skraber dagligt. Dette er BAT teknologi.

Ventilation

Kostalden er naturligt ventileret. I naturligt ventilerede stalde vil højdeforskellen mellem luftindtag og luftafkast sammen med dyrenes varmeproduktion bestemme opdriften og dermed luftsiftet i stalden. Da der ikke skal bruges energi på nedkøling og opvarmning af dyrene, vil naturlig ventilation betyde en besparelse i energiforbruget.

"Kalvestald"

Stalden er fra 1975, og er på ca. 270 m². Stalden er en eksisterende dybstrøelsesstald til småkalve op til 3 mdr. Dybstrøelse er ifølge ansøger den bedste staldteknologi for småkalve. Det er ifølge ansøger ikke muligt at etablere ammoniakreducerende teknologi (skraber og forsøringsanlæg) i dybstrøelsesstalder, og det er ikke økonomisk rentabelt at etablere luftrensningssystem i stalde til småkalve af denne størrelse. Luftrensning er derfor ifølge ansøger ikke BAT for denne stald.

Ventilation

Kalvestalden har mekanisk ventilation, som efterses og rengøres hyppigt for at mindske modstanden i ventilationssystemet.

Ansøgers begrundelse for fravalg af BAT

Med det aktuelle produktionsanlæg er det ikke muligt at installere forsuring i staldafsnit med dybstrøelse. Der vil derfor kun kunne opnås en reduktion i ammoniakfordampningen fra en del af stalderne. Omkostningerne til etablering og drift af et forsøringsanlæg (bl.a. energiforbruget ved drift) vurderes derfor ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten. Desuden er gylleforsuring fravalgt på grund af risiko for lugtgener. Erfaringer med forsøringsanlæg fra andre ejendomme har vist, at der er en risiko for forværring af lugtgener på ejendomme, hvor der sker en opblanding af forsuret gylle med ikke-forsuret gylle.

Det vil være en uforholdsmæssig stor udgift at skulle etablere præfabrikeret drænet gulv i den eksisterende stald. Fravalget er desuden foretaget dels pga. det er en eksisterende stald fungerer optimalt i dens nuværende form og dels pga. ansøger har dårlige erfaringer med denne gulvtype (Der er særligt problemer med at holde køerne rene og klovproblemer i form af svampeinfektion med digital dermatitis).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Den største og væsentligste stald i relation til antal DE, produktion af husdyrgødning og emission af lugt og ammoniak, benævnt "kostald", indrettes med skraber på spalterne for at holde spalterne rene og minimere ammoniakfordampningen, hvilket er BAT teknologi. Skrabeplanlægget har en ammoniakreducerende effekt på ca. 20 % under forudsætning af skrabning minimum 6 gange dagligt i de perioder, hvor dyrene er på stald.

Den resterende del af "kostald" og hele "kalvestalden" er indrettet med dybstrøelse. Det kan ikke afvises, at staldsystemer, der anvender strøelse er BAT, hvis det sker sammen med god praksis herunder at der anvendes tilstrækkeligt strøelse og denne udskiftes hyppigt. Denne vurdering er desuden baseret på, at det ikke er proportionalt at lave et nyt gulvsystem i eksisterende stalde.

Da det vurderes, at der pt. ikke findes et relevant BAT-alternativ til dybstrøelse, er der ikke stillet tidsfrister op for, hvornår "kalvestalden" skal renoveres, da denne lever op til BAT. Vurderingen af anvendelse af BAT vil blive taget op på ny i forbindelse med fremtidige revurderinger af miljøgodkendelsen.

Kolding Kommune vurderer, at det ikke vil være proportionelt med effekt og omkostninger at stille vilkår om luftrensningssystem i "kalvestalden" på grund af staldens og produktionens størrelse. "Kalvestalden" indeholder kun ca. 3 % af det samlede husdyrhold, og rensning af afkastluften fra denne stald vil derfor have en begrænset effekt. Miljøstyrelsen har lavet et notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier i maj 2009. Her anføres, at hvis man ønsker at etablere luftrensning på de eksisterende stalde for at reducere ammoniakfordampningen vil det kræve en investering på mellem ca. 1 - 4 millioner (afhængig af anlægstype) med en årlig omkostning fra ca. 120.000-550.000 kr. (afhængig af anlægstype) ved 100 % luftrensning. Ved 20 % luftrensning bliver beløbene en anlægsinvestering mellem 300.000 - 1.200.000 (afhængig af anlægstype) med en årlig omkostning fra ca. 40.000-160.000 kr. (afhængig af anlægstype). Det skal nævnes, at disse analyser baseres på slagtesvin og kan derfor ikke direkte overføres på malkekvæg. Der skal desuden påregnes et vist tidsforbrug til overvågning. Med en udvidelse på netto 73 DE vurderes investeringerne og meromkostningerne ikke at være BAT.

Kommunen vurderer, at naturlig ventilation er at betragte som BAT, da der ikke er et energiforbrug i forbindelse med denne form for ventilation. Det vurderes ydermere, at energiforbruget ved den mekaniske ventilation er søgt minimeret, da disse efterses og rengøres hyppigt. Der er ikke konstateret væsentlige lugtgener fra ejendommen og det er vurderet, at det nuværende ventilationssystem må antages ikke at give anledning til væsentlige gener for de omkringboende, og at ventilationssystemet også fremover vil være tilstrækkeligt, såfremt det anvendes og vedligeholdes korrekt.

Kolding Kommune vurderer på denne baggrund, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte staldindretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til husdyrhold og staldindretning.

Kolding Kommune vurderer, at der ved det valgte staldsystem er implementeret BAT til reduktion af ammoniakoverskuddet i fornødent omfang projektets størrelse og karakteristika taget i betragtning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for produktionen:

4.1.1 Husdyrbruget tillades drevet med et dyrehold på maksimalt 251,99 DE bestående af 180 malkekøer uden opdræt (stor race), 23 småkalve (stor race, 0-3 mdr.), 8 opdræt (stor race, 23-24 mdr.) og 90 tyrekalve (stor race, 40-60 kg) årligt.

4.1.2 Bedriften skal med skriftlig dokumentation underrette Kolding Kommune, når besætningen er nået op på fuld kapacitet.

4.1.3 Der skal i hele kostalden, bortset fra dybstrøelsesafsnittet, etableres skraber på spalterne og der skal skrubes minimum 6 gange dagligt.

4.1.4 Det skal sikres, at skraber, spalter, gyllekanaler og rørføring til gyllebeholdere hele tiden er funktionsdygtigt, således at gødning og urin hurtigt fjernes fra gulvet og ledes til gødningskanalerne.

4.1.5 Drift og vedligehold af de mekaniske ventilatorer skal foretages i henhold til producentens anvisninger.

4.1.6 Godkendelsens produktionsramme skal være udnyttet senest 2 år fra dato for meddelelse af nærværende godkendelse. Med "udnyttet" menes, at dyreholdets størrelse og sammensætning svarer til det ansøgte. Såfremt produktionsrammen ikke er udnyttet, skal godkendelsen revurderes, og godkendelsen kan evt. bortfalde. Såfremt årsagen til evt. produktionsnedgang skyldes usædvanlige forhold af kortere varighed, eks. sygdomsudbrud eller konflikter på arbejdsmarkedet, kan fristen forlænges efter konkret vurdering. Det påhviler driftsherren at informere kommunen, såfremt sådanne forhold opstår.

4.1.7 Hvis en meddelt miljøgodkendelse ikke har været udnyttet – helt eller delvist – i tre på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år jf. kontinuitetsprincippet. Såfremt årsagen til produktionsnedgang skyldes usædvanlige forhold af kortere varighed, eks. sygdomsudbrud eller konflikter på arbejdsmarkedet, kan fristen forlænges efter konkret vurdering. Det påhviler driftsherren at informere kommunen, såfremt sådanne forhold opstår.

4.2 FODRING OG FODEROPBEVARING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Bedriftens forbrug af foderstoffer til køer og opdræt vil være max. 18 ton fordelt på 6 ton i silo og 12 ton i løsoflag.

Ensilage opbevares fortrinsvist i de to plansiloer på henholdsvis 198 m² og 475 m². Derudover anvendes wrapballer. Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller -siloe fjernes løbende og opbevares overdækket med plast.

Der tages analyser af grovfoder og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet således at sammensætningen af foderet afstemmes med kvægenes behov. Foderproduktion og indkøb af foder sker på baggrund af foderplanlægningen. Løsvarer (råvarer) opbevares i foderladen, hvor også foderblandingen vil foregå. Ejendommens indretning er vist i bilag 3.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Foderspild fjernes løbende og overdækkes med plast. Desuden er afløbene på ejendommen placeret hensigtsmæssigt. Kommunen vurderer derfor, at opbevaring og håndtering af foder ikke vil påvirke omgivelserne væsentligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for opbevaring af ensilage:

4.2.1. Drift og vedligehold af ensilagesiloerne skal foretages i henhold til Landbrugets byggeblad 103.09-01 (bilag 15).

4.2.2. Kasseret ensilage fra ensilagesilo skal fjernes løbende og opbevares overdækket på møddingspladsen eller i gyllebeholder.

4.3 ENERGI- OG VANDFORBRUG SAMT BESPARENDE FORANSTALTNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nedenstående tabel angiver energi- og vandforbruget i ansøgt drift:

	Nudrift	Ansøgt drift
El til belysning, ventilation og malkeanlæg*	56.000 kWh	94.000 kWh
Diesellole til markbrug*	10.000 l	12.000 l
Drikkevand*	4.000 m ³	6.000 m ³
Vaskevand til stald og malkeanlæg	400 m ³	600 m ³
Vaskevand til maskiner*	15 m ³	15 m ³
Samlet vandforbrug	4415 m ³	6615 m ³
Halm til strøelse	365 bigballe	365 bigballe

* værdierne er anslået.

Ved udvidelsen forventes elforbruget at stige til 94.000 kWh, hvilket svarer til en stigning på ca. 68 %. Aktiviteter, der forbruger meget strøm, er malkning, køling af mælk og pumpning af gylle. Antallet af køer stiger med 80 %, og stigningen i elforbruget er næsten tilsvarende.

Det forventede vandforbrug er samlet ca. 6615 m³ årligt til drikkevand i kvægbesætningen og rengøring i produktionsanlægget og maskiner. Vaskevandet fra rengøringen af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden. Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til opvarmning af brugsvand i driftsbygningerne.

De mekaniske ventilatorer i kalvestalden efterses og rengøres hyppigt for at minimere modstanden i ventilationssystemet.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnlige for at undgå spild. Eventuelle lækager identificeres herved og repareres hurtigst muligt. Der er installeret dagslysstyring på belysningen i staldene, og der er en føler, der registrerer lysintensiteten, der reguleres herefter.

Logistikken på bedriften er planlagt således, at afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune forholder sig til oplysninger fra landbrugsenergikonsulent Kurt Mortensen, da andre normtal ikke findes anvendelige på grund af alder og forsimpning. Der er lavet en rapport i 1994 ("Energiforbrug i det primære landbrug") baseret på 5 anlæg og en regnemodel fra "Energisparekataloget" i 2000 som ikke tager højde for foderblanding, korntørring og andre aktiviteter der kan forekomme på en landbrugsejendom.

Kurt Mortensen angiver, at elforbruget hos malkekvægsbesætninger varierer mellem 500 – 1300 kWh pr. årsko og at et forbrug under 750 kWh pr. årsko er fornuftigt. I dette projekt er elforbruget pr. årsko ca. 522 kWh, hvilket vurderes at være et lavt energiforbrug. Dette er dog stadig et skønnet forbrug, og de energiforbrugende anlæg skal vedligeholdes og serviceres for at sikre et fortsat lavt energiforbrug. Malkeanlægget er fra 2000 og er forholdsvist nyt.

De fleste af staldene er naturligt ventileret, hvilket betyder en besparelse i energiforbruget. Kommunen vurderer, at der vil være et fokus på at sikre, at energi- og vandforbruget forbliver lavt, da der er opbygget rutiner til at sikre dette.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for energi- og vandforbrug:

4.3.1 Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.

4.3.2 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, såsom malkeanlægget og mælkekøleanlægget, skal serviceres og vedligeholdes med de for det konkrete anlægs vejledende intervaller i henhold til producentens/leverandørens specifikationer, således at de kan fungere energieffektivt.

4.4 SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Spildevand fra produktionen udgøres af vand fra rengøring af malkeanlæg og stalde samt vand fra vask af maskiner. Dertil kommer afløb fra ensilage- og møddingsplads i alt ca. 1345 m³ om året. Spildevandet samt overfladevand fra ensilageplads og mødding ledes til gyllebeholder. Afledning af tagvand sker via samlebrønd til dræn og naturlig nedsvivning vest for ejendom. Ejendommens afløbsforhold er vist i bilag 7.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes, at afløbene er placeret hensigtsmæssigt på ejendommen. Dog vurderes det nødvendigt med en overfyldsalarm i forbeholderen, der modtager overfladevand fra ensilagesiloerne, da Kolding Kommune erfarer, at der kan være risiko for overløb.

Spildevandet, som afledes til gyllesystemet, er medregnet i opbevaringskapaciteten, og lovkravet om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet er overholdt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for spildevand:

4.4.1 Der skal være overfyldsalarm i forbeholderen/pumpebrønden, der modtager overfladevand fra ensilagesiloerne.

4.4.2 Al vask af maskiner eller redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder.

4.5 AFFALD OG DØDE DYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Affald fra produktionen er typisk: tom emballage fra vaskemidler, foderminerale, pattesalve, mælkefiltre, vat, papir, overdækningsplast, lysstofrør, elpærer, medicinrester, emballage fra medicin og andre medikamenter (ormekur, fluestrips osv.). Eventuelt medicinsk affald vil blive leveret til dyrlæge.

Der er indgået en aftale med entreprenøren Flemming Paulsen, som henter al affald hver 14. dag. På ejendommen er der en 1000 l industricontainer, hvori alt affald fra produktionen lægges. Der frasorteres farligt affald og plast.

Spildolie opbevares i 200 l tromle på fast gulv i maskinhus og vil blive bortskaffet via DLG efter anmodning. Klinisk risikoaffald opbevares utilgængeligt for uvedkommende og bortskaffes via dyrlægen.

Affaldstype	Opbevaringssted	Mængder*
Diverse brændbart	Container	Containeren på 1000 l tømmes hver anden uge
Spildolie	I 200 l tromle på fast gulv i maskinhus	Ca. 100 l
Plast	Tankrum	Nudrift: 10 m ³ Ansøgt: 20 m ³
Klinisk risikoaffald (medicinglas og -rester)	Utilgængeligt for uvedkommende	Ca. 0,5 kg

* Mængderne er anslåede, da dette vil afhænge af mange variable såsom klima, udbytter i marken, sygdom i besætningen, modernisering af produktionen eller leverandørskift af produkter anvendt i produktionen.

De døde dyr opbevares overdækket på et befæstet areal ved gyllebeholderen. Der er ca. 15 m til Holbæksgårdsvej, og de døde dyr afhentes via DAKA efter behov. Det anslås at dreje sig om 12 kørsler både før og efter udvidelsen.

Der opbevares ikke pesticider og pesticidrester på ejendommen, da det er maskinstationen der foretager alt sprøjtning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen. Derfor skal affaldsproduktionen registreres efter de gældende regler, og bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med kommunes affaldsregulativ.

Kommunen gør opmærksom på, at det ikke er i overensstemmelse med affaldsregulativet at blande pap og papir sammen med andet brændbart affald. Papir og pap skal sorteres og bortskaffes hver for sig. Kolding Kommune kan tilbyde gratis besøg af vores affaldskonsulenter, som kan vejlede og rådgive om sortering og bortskaffelsesmuligheder med henblik på at øge andelen af affald, der kan genbruges.

Desuden henvises til sorteringsvejledningen i bilag 8, hvis der opstår tvivl om håndteringen af en enkelt affaldstype.

Sammen med de tilhørende vilkår vurderer kommunen, at opbevaringen og bortskaffelsen af affaldet fra virksomheden ikke vil medføre miljømæssige problemer.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for affald:

4.5.1 Ejendommen skal senest 1 år efter godkendelsen er blevet meddelt have besøg af kommunens affaldskonsulent med henblik på at sikre optimal og korrekt håndtering af affald.

4.5.2 Ved produktionens ophør skal dyrene fjernes, og stalde og inventar rengøres for gødnings- og foderrester.

4.6 RÅVARER OG HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen har en olietank fra 2008 på 1500 l, der står i maskinhuset (Se bilag 3). Tanken er placeret på beton, hvor det er muligt at opsamle evt. spild. Ved evt. spild opsamles dette straks med opsugende materiale. Pistolen er forsynet med en automatisk lukkemekanisme.

Spildolie opbevares i en 200 l tromle på fast bund uden afløb i maskinhuset.

Vaskemiddel og andet til rengøring af malkeanlægget opbevares i maskinhuset. Der anvendes rengøringsmidler fra firmaet DeLaval og salpetersyre (F60). Der opbevares ikke handelsgødning på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at kemikalier, rengøringsmidler og olieprodukter mm. opbevares uden risiko for udledning til jord og grundvand. Der gøres opmærksom på, at olietankene løbende skal tjekkes for tegn på tæring.

Placering af tromler på betongulv kan medføre dannelse af kondensvand og dermed risiko for tæring. Det anbefales derfor, at tromlerne (med spildolie) opstilles på træpaller.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

4.6.1 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

4.6.2 Tankpistolen må ikke kunne fastlåses under påfyldningen.

4.6.3 Der skal være en overfyldsalarm som automatisk afbryder tankningen, når tanken på maskinen er fuld.

4.6.4 Ved evt. spild ved olie- og dieseltanke skal spildet opsuges med f.eks. kattegrus eller savsmuld og evt. forurenede jord skal bortskaffes til godkendt modtager.

4.6.5 Kemikalier, rengøringsmidler og andet skal opbevares på tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak eller dræn.

4.6.6 Håndtering af kemikalier og andet skal foregå, så uheld eller spild ikke kan forurene kloak, dræn eller jord.

4.6.7 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal dette ske til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer, såfremt dette ikke konflikter i forhold til dyrevelfærd eller ikke påfører driftsherren en uforholdsmæssig økonomisk byrde.

4.7 DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det er vurderet, at der er risici ved pumpning af gylle, overløb ved påfyldning af dieselolie og uheld i forbindelse med håndtering af pesticider.

Pumpning af gylle foregår altid under opsyn, og der anvendes en sugekran påmonteret gyllevognen til påfyldning af denne. Tankningen af diesel overvåges og sker på en plads med fast og tæt bund. Pistolen er forsynet med en automatisk lukkemekanisme. Maskinstation står for sprøjtning.

I tilfælde af uheld tilkaldes miljøvagt ved 1-1-2. Der er udarbejdet en beredskabsplan som kendes af ejendommens ansatte.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Anlæg og tekniske installationer bliver rensset, vedligeholdt og udskiftet i tilstrækkelig grad med henblik på at sikre en korrekt brug og effekt.

Det skal sikres, at afløb fra de befæstede arealer og ensilagepladsen fungerer hensigtsmæssigt.

Kommunen vurderer, at der er taget de fornødne forholdsregler, der minimerer risikoen for evt. uheld. Desuden er der udarbejdet en beredskabsplan, der tager højde for og beskriver nøjagtigt hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for driftsforstyrrelser og uheld:

4.7.1 Ved driftsuheld hvor der opstår risiko for forurening af miljøet er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen ved at ringe 112. Efterfølgende skal Landbrugsafdelingen i Kolding Kommune kontaktes.

4.7.2 Hvis der sker uheld på ejendommen, skal der senest 2 uger efter hændelsen fremsendes en redegørelse til landbrugsafdelingen. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af uheldet, samt en beskrivelse af hvordan virksomheden vil forebygge lignende uheld.

4.7.3 Nærved uheld skal noteres, og der skal udarbejdes procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren.

4.7.4 Beredskabsplanen for ejendommen, der fortæller hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld skal vedligeholdes løbende og revurderes minimum 1 gang årligt af driftsherren, så oplysningerne i den altid er opdaterede.

4.7.5 Den opdaterede beredskabsplan for ejendommen skal være tilgængelig og ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften, skal være informeret om og have udleveret en kopi af planen på et for medarbejderne let forståeligt sprog.

5 GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDBETING

5.1 GØDNINGSTYPER OG MÆNGDER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nedenstående tabel viser den årlige normberegnete produktion af kvælstof og fosfor i husdyrgødning på ejendommen i det ansøgte projekt.

GØDNINGSTYPE	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Kvæggylle	17482,17	2942,50	188,18
Dybstrøelse	6875,09	1113,63	63,81
Afsat kvæggylle til CVR-nr. 28454198	-421,59	-70,96	-4,54
I alt	23935,67	3985,17	247,45

Anton Sørensen på Haderslevvej 37, 6630 Rødding aftager gylle svarende til i alt 4,54 DE.

Redegørelse for harmonikrav

Til ejendommen hører 147,57 ha ejet/forpagtede udbringningsarealer, hvortil der afsættes 247,45 DE. Der udbringes svarende til 1,68 DE/ha og harmonikravet på 1,7 DE/ha er dermed overholdt. Desuden er der 14,73 ha aftalearealer, og her afsættes gødning svarende til i alt 4,54 DE.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at der er tilstrækkeligt areal på ejendommen til at udbringe den producerede husdyrgødning. Ejendommens udbringningsarealer er vist på bilag 4.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for gødningsproduktion og -håndtering:

5.1.1 Der skal foreligge skriftlige gylleaftaler til tredjemand om afgivelse af husdyrgødning svarende til 4,54 DE hvert år, når ejendommen er på fuld husdyrproduktion.

5.1.2 Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de ejede og forpagtede arealer, der fremgår som udbringningsarealer, i alt 147,57 ha samt de viste 14,73 ha aftalearealer, jf. bilag 4.

5.1.3 Anmeldelse af udskiftning af bedriftens udbringningsarealer eller udskiftning af markarealer hos tredjemand til udspredding eller afsætning af husdyrgødning skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august.

5.2 OPBEVARING OG HÅNDTERING AF FLYDENDE HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den årlige produktion af flydende husdyrgødning er 1684 m³ samt 1330 m³ spildevand mm., i alt 3014 m³.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en ejet gyllebeholder fra 1994 på 1000 m³, og Ansøger lejer kapacitet (2000 m³) i gyllebeholder beliggende på Sønder Allé 45, 6070 Christiansfeld. Den samlede kapacitet er på 3500 m³, når gyllekanaler og fortank regnes med. Der er således en bufferkapacitet på 486 m³ med en opbevaringskapacitet på 9 måneder.

Den ejede beholder er tilmeldt 10 års beholderkontrol og havde sidste beholderkontrol i 2002, mens den lejede beholder på Sønder Allé 45, 6070 Christiansfeld havde sidste beholderkontrol i 2004. Gyllebeholdernes placering kan ses på bilag 3.

Der er ikke etableret fast overdækning på gyllebeholderne. Med kvæggylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere et godt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved at etablere fast overdækning.

Det sikres, at der altid er flydelag på gyllebeholderne. Der føres lovpligtig logbog på hver af gyllebeholderne herunder kontrolleres det, at der igen er dannet flydelag efter omrøring og i forbindelse med udbringning.

Pumpning af gylle fra fortank til gyllebeholder sker under opsyn, og der pumpes ca. månedligt fra de eksisterende stalde. Kontakten til gyllepumpen er etableret således, at det ikke er muligt for uvedkommende eller ved uheld at aktivere pumpen. Der tjekkes løbende om der er plads i beholderen.

Der er ikke fastmonteret pumperør på gyllebeholderen, og ved pumpning fra gyllebeholder anvendes en gyllevogn med påmonteret en sugekran, således at der ikke er risiko for spild ved pumpning fra beholder til gyllevogn.

Gylleudbringning sker hovedsageligt ved nedfældning, alternativt udbringes gylle med slæbeslanger. Fra 2011 nedfældes gylle alle steder på sort jord og græsarealer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at gyllebeholderne sikrer en god og sikker opbevaring af den flydende husdyrgødning, og at der med veletablerede flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener.

Da gyllevogne fyldes med sugekran, vurderer kommunen at risiko for spild ved pumpning fra beholder til gyllevogn er minimal.

Det vurderes med en opbevaringskapacitet på 9 måneder sikrer, at der er god bufferkapacitet på ejendommen udover husdyrgødningsbekendtgørelsens minimumskrav.

Gylleudbringning sker ved nedfældning, hvilket er BAT.

Kolding Kommune vurderer under overholdelse af efterfølgende vilkår, at opbevaring, håndtering og udbringning af den flydende husdyrgødning er miljømæssig forsvarlig og ikke vil medføre væsentlig gener for omgivelserne. Ydermere vurderer Kolding Kommune, at ejendommen lever op til BAT mht. opbevaring, håndtering og udbringning af flydende husdyrgødning

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for opbevaring og håndtering af flydende gødning:

5.2.1 Gyllevogne skal fyldes med sugekran

5.2.2 Der skal føres kontrol med rørsamlinger og rørføringer til gylletankene mindst hvert 10. år f. eks i forbindelse med beholderkontrol.

5.3 HÅNDBLING AF FAST GØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er en møddingsplads på ejendommen på 400 m² med afløb til gyllebeholder. Placeringen af beholder kan ses på bilag 3.

Dybstrøelse og kalvemøg opbevares på møddingsplads med afløb til gyllebeholder. Dybstrøelse fra stalde med køer udgør langt størstedelen af dybstrøelsen, og dybstrøelsen herfra udmuges 2 gange årligt, hvorfra det køres ud.

Dybstrøelse fra kalvene opbevares enten på stald eller møddingsplads, indtil det kan køres ud og pløjes direkte ned eller komme i markstak. Dybstrøelsen opbevares overdækket på møddingspladsen, og kan alternativt opbevares i markstak, når husdyrgødningsbekendtgørelsens regler med hensyn til afstandskrav, tørstofindhold og overdækning overholdes. Markstakken må højst ligge samme sted i 12 måneder og må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

80 % af dybstrøelsen køres direkte ud. Dybstrøelsen udbringes med staldgødningsspreader og nedbringes indenfor 6 timer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at placeringen af dybstrøelsen på møddingspladsen ikke kan være til gene for naboerne, da ejendommen ligger imellem pladsen og de nærmeste naboer.

Normen for anvendelse af markstak er, at 2/3 af dybstrøelsen svarende til 66 % køres direkte ud. Ansøger har valgt at køre minimum 80 % af dybstrøelsen direkte fra stald og ud i marken. Ved at minimere brugen af markstakke nedsættes udledningen af næringsstoffer til miljøet, og Kolding Kommune vurderer, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring og håndtering af fast gødning.

Det vurderes, at under overholdelse af efterfølgende vilkår, sker opbevaring, håndtering og udbringning af dybstrøelse på en miljømæssig forsvarlig vis, og dette vil ikke medføre væsentlig gener for omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for dybstrøelse:

5.3.1 Dybstrøelsen på møddingspladsen skal overdækkes med kompostdug eller lufttæt materiale (90 % af overfladen).

5.3.2 Der skal føres logbog for dato og placering af eventuel markstak inklusiv indtegnning på markkort.

5.3.3 Der må maksimalt lægges 20 % af dybstrøelsen i markstak svarende til 60 t dybstrøelse.

6 GENER FRA HUSDYRBRUGET

6.1 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Miljøstyrelsens ansøgningsystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper. Her ses også de målte afstande til den nærmeste beboelse indenfor hver type.

OMRÅDETYPE	Afstand fra ejendommen til områdetype (m)	Beregnet geneafstand fra ejendommen til områdetypen (m)
Byzone /Sommerhusområde	Ca. 1800	213,0
Samlet bebyggelse	Ca. 1900	124,8
Enkelt bolig	Ca. 400	67,4

Lugtens udbredelse i nærområde afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Ifølge lugtberegningen er geneafstandene overholdt, hvorfor Kommunen vurderer, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Der rengøres jævnligt i og omkring siloer og bygninger med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke opstår uhygiejniske forhold. Desuden har kommunen ikke kendskab til klager over lugt i forbindelse med produktionen på ejendommen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for lugt:

6.1.1 Bygninger, anlæg, foderanordninger og omgivelser skal drives og renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

6.1.2 Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Evt. udgifter hertil afholdes af ejendommen.

6.2 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det er i ansøgningen oplyst, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse af rotter varetages af Mortalin. Der vil på ejendommen blive foretaget effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Opbevaring af foder sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr. Desuden fjernes rester af foder og gødning for at der ikke opstår uhygiejniske forhold i og omkring bygningerne.

De døde dyr opbevares overdækket på et befæstet areal ved gyllebeholderen. Der er ca. 15 m til Holbæksgårdsvej, og de døde dyr afhentes via DAKA efter behov. Ejendommens indretning ses bilag 3.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt. I forbindelse med tilsyn fremstod ejendommens skadedyrsbekæmpelse tilfredsstillende. Kommunen har ikke modtaget klager over fluer eller lignende i forbindelse med produktionen på ejendommen.

Der kan forekomme flere fluer, når gødningen udelukkende er dybstrøelse, men hvis der er problemer på ejendommen anvendes fluegift i dybstrøelsen.

Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres 1 gang årligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for fluer og skadedyr:

6.2.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv rotte- og fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende, såfremt der modtages klager og konstateres væsentlige gener.

6.2.2 Opbevaring af foder skal ske, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

6.3 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er en driftmæssig tilkørsel fra Holbæksgårdvej nordøst for ejendommen og en indkørsel fra Vojumvej vest for ejendommen.

Transport af gødning til egne arealer foregår ad Vojumvej og Tågerupvej, hvor der ikke er tætbeboede områder langs ruten. Transport til de forpagtede arealer foregår dels ad

Vojumvej og Langforte gennem Stepping for at nå de østligste arealer og dels ad Vojumvej og sydpå ad Søndre Allé til de sydligtliggende arealer. Transporterne foregår gennem byzone. Transporten af husdyrgødning til aftalearealerne i Vejen Kommune foregår via Tågerupvej og Haderslevvej på asfaltvej. Da udspretningsarealerne i Vejen Kommune ligger over 10 km fra anlægget, skal gylletransport jf. gældende lov ske med lastbil. Transportvejene fremgår af bilag 4.

Mælk afhentes på varierende tidspunkter. Øvrige transporter foregår primært i dagtimer og på hverdage. Kørsel i høstperioden vil foregå intensivt, således at det foregår på så få dage som muligt. Kørsel i forbindelse med høst foregår fortrinsvis i perioden fra midten af juli til midten af august, i alt ca. 14 dage. Kørsel i forbindelse med høst vil foregå under størst mulig hensyntagen til omgivelserne.

Nedenstående tabel viser skønnede transporter om året før og efter udvidelse. Det skal bemærkes, at antal ikke er bindende med mindre det er angivet som et vilkår.

ART	Antal transporter (nudrift)	Antal transporter (ansøgt)
Ind- og udlevering af dyr	12	24
Døde dyr	12	12
Foder	12	12
Diverse	12	12
Mælk	182	182
Brændstof	10	10
Flydende husdyrgødning	115	135
Fast gødning	50	105

I forbindelse med udvidelse af besætningen vil der være et øget transportbehov til og fra ejendommen og det er skønnet, at der i nu-situationen er ca. 405 og i efter-situationen er ca. 492 transporter på årsbasis.

Antallet af transporter med fast gødning fordobles fra 50 til 105 på årsbasis – der køres med en nedfælder på 20 tons. Antallet af transporter med flydende gødning øges fra ca. 115 læs til ca. 135 læs.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Transport af husdyrgødning udgør størstedelen af transporterne til og fra ejendommen og vil primært foregå på asfaltvej.

Kommunen har kendskab til, at der fra borgere i Stepping er en opmærksomhed på trafikbelastningen gennem Stepping by, herunder i særdeleshed på Vestergade.

Det er flydende husdyrgødning, der primært vil blive bragt ud på arealerne ved Stepping og Frøruprød, da ansøger vil vælge de nærliggende marker til direkte udkørsel af dybstrøelse. Det betyder, at der er en mindre stigning i antallet af transporter gennem Stepping by. Desuden foregår kørslen med gylle intensivt over så få dage som muligt. Udbringning sker 1-2 gange om året forår/efterår inden såarbejdet afhængig af vår/vintersæd og følger husdyrbekendtgørelsens regler om udbringning af

husdyrgødning. Det vurderes derfor, at transporterne i forbindelse med denne udvidelse vil medføre relativt få gener for borgerne i Stepping.

For at mindske de gener, der måtte være fra transport henstilles det, at transport primært skal foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

Det er kommunens samlede vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje til og fra gården, og at transporter med husdyrgødning vil medføre relativt få gener.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for transport:

6.3.1 I forbindelse med transport af husdyrgødning til udbringningsarealerne anvendes de ruter, der fremgår af Bilag 4. Alternative ruter skal anmeldes til og godkendes af Kolding Kommune.

6.4 STØJ FRA ANLÆGGET OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med drift af ejendommen er støjklenderne beskrevet i nedenstående tabel.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	Kalvestald	Afhængig af temperatur. Kører i gns. 12 t dagligt.
Køling af mælketank	Inden døre	Afhængig af temperatur. Kører i gns. 4 t dagligt.
Malkning	I malkestald	2 X dagligt af ca. 3 timers varighed
Lastbiler mv.	Mælketank mm.	Afhentning af mælk sker hver anden dag.
Afhentning af dyr	Ved kalvestald	4 X årligt
Foderblanding	foderlade	1 X dagligt á 1 times varighed
Pumpning af flydende husdyrgødning	Fra fortanken	1 X pr. mdr. á 1 times varighed
Høst	10-15 dg	Kl. 7-22

Ejendommens støjkilder stammer hovedsageligt fra køling af mælketank og fra kompressoren i værkstedet. Kompressoren til malkeanlægget kører i gennemsnit 4

timer dagligt ved malkning, og efter behov kører kompressoren på værkstedet ca. 10 minutter ad gangen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Brugen af traktor vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde, der går udover dagtimerne.

Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vurderes derfor at være begrænset i forhold til den samlede trafikbelastning og ændres ikke væsentligt som følge af ansøgningen.

Det vurderes, at udvidelsen ikke vil medføre flere væsentlige støjgener for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger, idet projektet som udgangspunkt vurderes at kunne overholde støjkravene ejendommens opbygning og afstanden til naboer taget i betragtning. Der er derfor ikke fundet nødvendigt at stille skærpede vilkår i forhold til støj.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for støj:

6.4.1 Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne (det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A)) målt i ethvert punkt ud for naboskel, må ikke overstige:

DAG			
mandag-fredag	kl. 07.00 - 18.00	55 dB(A)	ref. tid 8 timer
Lørdag	kl. 07.00 - 14.00	55 dB(A)	ref. tid 7 timer
Lørdag	kl. 14.00 - 18.00	45 dB(A)	ref. tid 4 timer
søn- og helligdage	kl. 07.00 - 18.00	45 dB(A)	ref. tid 8 timer
AFTEN			
alle dage	kl. 18.00 - 22.00	45 dB(A)	ref. tid 1 time
NAT			
alle dage	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)	ref. tid ½ time

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter i 1,5 meters højde over terræn. Referencetiden regnes i henhold til støjvejledningen.

6.4.2 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis Kolding Kommune finder det påkrævet. Dokumentationen for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt medmindre den seneste kontrol viser, at vilkårene ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende

støjberegningsvejledning og foretages i punkter og under driftsbetingelser, som forinden aftales med kommunen. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

6.5 STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med transporter til og fra ejendommen samt ved levering og håndtering af kraftfoder og mineraler kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Løsvarer, der kan give støvgener, er placeret indendørs.

Da den største andel af transporterne vil ske indenfor normal arbejdstid forventes det ikke, at de ekstra transporter vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Kommunen har ikke fundet anledning til at stille særlige vilkår vedrørende støv.

6.6 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er lys i staldene døgnet rundt, dog med reduceret mængde om natten. Der er lysplader i tagfladen, og der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene, hvor en føler registrerer lysintensiteten og regulerer denne herefter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Lys fra ejendommen vil være afskærmet fra naboerne på den anden side af vejen, da de øvrige bygninger virker afskærmende i forhold til staldene. Det vurderes, at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende eller landskabelige hensyn. Det skal dog fortsat sikres, at ejendommen ikke medfører væsentlige lysgener for de omkringboende.

Det vurderes desuden at brugen af bevægelsessensorer udover at begrænse evt. lysgener også vil være gunstigt i forhold til at begrænse elforbruget og dermed er at betragte som et BAT-tiltag.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for lys:

6.6.1 Udendørs plads-/orienteringsbelysning skal være forsynet med aktivitetssensorer,

der sikrer at lyset kun er tændt i op til en halv time efter seneste aktivering.

6.6.2 Såfremt der modtages klager over væsentlige lysgener fra ejendommen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Evt. udgifter hertil afholdes af ejendommen.

7 PÅVIRKNING AF VANDMILJØ, NATUR OG DYR

7.1 UDBRINGNINGSAREALERNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Til ejendommen hører 84,01 ha ejet areal, hvoraf de 80,23 ha er udbringningsarealer og resten udgøres af ca. 1,5 ha skov, ca. 0,6 ha bygningsmasse samt ca. 1,7 ha vej, hegn vandhuller, bræmmer og lignende. Desuden forpagtes 73,9 ha, hvoraf de 67,36 ha er udbringningsarealer. Det samlede areal til udbringning er derfor ca. 147,59 ha.

Nedenstående tabel viser, hvordan bedriftens areal er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder i Kolding Kommune:

	I alt, ha	I nitratfølsomt indvindingsområde, ha	Område m. særlige drikkevandsinteresser, ha	Arealer i fosforklasse 1, 2 eller 3, ha	Nitratklasse 1, 2 eller 3, ha
<i>Ejede og forpagtede arealer</i>	147,57	97,47	121,33	0	5,74
<i>Græsningsareal udenfor udbringningsarealer, hvor der kun udbringes den mængde gødning som afsættes af græssende dyr</i>	10,32	9,6	9,6	0	0

Udbringningsarealerne fremgår af kort i bilag 4.

En mindre del af udbringningsarealerne (5,74 ha) ligger i nitratklasse 2 (arealer med et N-reduktionspotentiale på 51-75% i oplande til sårbare Natura 2000-vandområder), og de resterende 141,83 ha ligger i nitratklasse 0.

Alle udbringningsarealerne undtagen udbringningsarealerne ved Frøruprød afvander via Ribe Å-systemet til Vadehavet, der er et Natura 2000-område. Projektet kan med afstrømning af næringsstoffer med overfladevand potentielt påvirke Vadehavet. Dette er nærmere beskrevet i afsnit 7.5 og 7.6. Arealerne ved Frøruprød (ca. 6 ha) afvander til Lillebælt, som også er et Natura 2000-område. Dele af de forpagtede arealer ved Frøruprød ligger i potentielt fosforfølsomt opland (Lillebælt), men er manuelt blevet flyttet til fosforklasse 0 i ansøgningskemaet, da arealerne ligger på sandjord og der kan udelukkende stilles krav til fosforoverskuddet på dærnede lerjorde og lavbundsarealer. Dette er nærmere beskrevet under afsnit 7.5 og 7.6.

Der er lavbundsarealer på udbringningsarealerne ved Tågerup Enge, men arealerne er ikke omfattet af okkerklasse.

En stor del (97,47 ha) af udbringningsarealerne ligger i områder, der er udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder.

Arealerne ved Frøruprød ligger i vandindvindingsopland til Christiansfeld Vandværk, men ca. 2,5 ha af arealerne ved Tågerup Enge (Haderslev Kommune) ligger i vandindvindingsopland til Jels Vandværk. 121, 33 ha af udbringningsarealerne ligger i områder med særlige drikkevandsinteresser.

Ingen af udbringningsarealerne ligger i områder, der er udpeget til skovrejsning.

En lille del af udbringningsarealerne er beliggende i Haderslev Kommune. Det drejer sig om 15,44 ha bestående af mark 1-1, 1-2, 2-0, 3-0 og 3-1. Arealerne er sendt i høring i Haderslev Kommune, som bl.a. udtaler: *Udbringningsarealerne er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde. Arealerne er ikke omfattet af nitratklasse 1-3 eller fosforklasse 1-3. Den nærmest beliggende Natura 2000-område er "Pamhule skov og Stevning Dam", der er udpeget som henholdsvis fuglebeskyttelsesområde (F59) og habitatområde (H68). Natura 2000-området ligger ca. 11 km syd for udbringningsarealet. På grund af den store afstand vurderes merdepositionen stammende fra udbringning af husdyrgødning ikke at være af en størrelsesorden, der kan påvirke Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Ligeledes kan der ses bort fra randpåvirkninger i form af afdrift og overfladeafstrømning af gødning. Det ansøgte projekt vurderes i sig selv ikke at have en væsentlig påvirkning på det nærmeste Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Den samlede udtalelse kan ses på bilag 13.*

Aftalearealerne ligger i Vejen Kommune. De 14,73 ha arealer ligger ifølge ansøgningssystemet ikke i opland til hverken "fosforbelastet Natura 2000-område" eller i opland til "kvælstoffølsomt opland". Arealerne er sendt i høring i Vejen Kommune for en vurdering af om der er andre særlige forhold, der gør sig gældende.

Vejen Kommune har kommenteret anvendelsen af udspretningsarealerne således: *Anvendelse af udspretningsarealerne er ikke i uoverensstemmelse med de planmæssige rammer i Vejen Kommune. Vejen Kommune vurderer samlet, at de ansøgte arealer i Vejen Kommune lovligt kan bruges til udbringning af husdyrgødning, og at der ikke skal sættes krav om udarbejdelse af en § 16 arealgodkendelse efter Husdyrbrugloven. Se bilag 13 for udtalelsen.*

Udbringningsarealernes beliggenhed og de konkrete udpegninger med hensyn til arealernes sårbarhed og relevante Regionplan-temaer fremgår af bilag 5.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er vurderet tilstrækkeligt for gylleaftalerne i Vejen Kommune at følge de generelle regler på modtagers arealer, og der er derfor ikke udarbejdet en § 16-godkendelse af arealerne. Desuden er det vurderet, at arealanvendelsen for arealerne i Haderslev Kommune er uændret, og at det ansøgte projekt således ikke er i modstrid med udpegninger i Kommuneplanen 2009-2021.

Kolding Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at der er tilstrækkeligt areal på ejendommen til rådighed til at udbringe den producerede mængde husdyrgødning på, når der afsættes 4,54 DE husdyrgødning til gylleaftalerne i Vejen Kommune.

Det generelle harmonikrav på 1,7 DE/ha er overholdt med DE_{reel} på 1,68 DE/ha.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for udbringningsarealerne:

7.1.1. Der må udbringes husdyrgødning svarende til 247,45 DE på de 147,57 ha ejede og forpagtede arealer, der fremgår af bilag 4.

7.1.2 Ejendommen skal afsættes 4,54 DE husdyrgødning til tredjemand (gylleaftaler).

7.1.3 Der må ikke bringes ud på vandmættet, oversvømmet, frossent eller snedækket areal.

7.2 GRÆSNINGSAREALER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der indgår i alt 10,3 ha areal til afgræsning. Der ligger et areal på ca. 0,7 ha ved Stepping og et areal ved Tågerup på ca. 5,7 ha, som afgræsses. (Det sidste afgræsningsareal på ca. 3,9 ha er beliggende i Haderslev). Arealerne i Kolding er registreret som eng i henhold til § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Beskyttelsen giver ingen restriktioner for driften som afgræsningsareal.

Den mængde N og P, der afsættes af græssende dyr uden for udbringningsarealet indgår ikke i næringsstofberegningerne, men antages ikke at kunne medføre væsentligt næringsstofoverskud på græsningsarealerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at driften af afgræsningsarealerne ikke er til skade for arealerne, der er beskyttet i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3. En afgræsning af arealerne må forventes at være gunstig for arealernes tilstand og naturværdierne i området.

Der indgår ingen husdyrgødning i projektet, der afsættes til græsningsarealerne, hvorfor der ikke er stillet nogle særlige vilkår til græsningsarealerne.

7.3 PÅVIRKNINGER AF SØER OG VANDLØB

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Skrånende arealer

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af jorderosion samt direkte afstrømning af næringsstoffer fra overfladevand og dræn. Søer og vandhuller er særligt følsomme

overfor tilførsel af fosfor. Vandløbene og søerne i området er generelt beskyttede mod overfladisk afstrømning og erosion ved 2 meter dyrkningsfrie bræmmer. På arealerne ved Tågerup Enge er der flere steder med over 6 graders hældning, men ingen af stederne er vandløbsnære, dog med undtagelse af arealerne langs Nørreå beliggende i Haderslev Kommune. Arealerne langs Nørreå er registreret som lavbundsarealer, hvor risikoen for udvaskning af næringsstoffer er stor. Nørreå er målsat som B3: Karpesikevand, men målsætningen for vandløbet er ikke opfyldt. Haderslev Kommune vurderer, at der skal udlægges en dyrkningsfri og sprøjtefri bræmme langs den del af Nørreåen for at hindre afdrift af gødning og pesticider samt hindre erosioner. Herved reduceres næringsstofbelastningen af vandløbet og slutrecipienten.

Herudover er der ingen områder med hældning over 6 grader ned til vandløb og søer med i projektet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Vandhullerne og vandløbene er omfattet af reglerne, der gælder for beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelsesloven (se bilag 6). Der er desuden bræmmekrav langs højt målsatte vandløb og omkring vandhuller større end 100 m² jf. vandløbsloven.

Tilstanden og driften af arealer, der er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3 (vandløb og søer), må desuden ikke ændres. Det skal derfor sikres, at de ikke tilføres gødning og sprøjtemidler, og deres tilstand må ikke ændres ved dræning.

Jorderosion forårsaget af udbragt husdyrgødning på udbringningsarealerne vurderes ikke at udgøre en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme alle vandhuller og vandløbsstrækninger dog med 20 m bræmme ned til Nørreå. Bortset fra den direkte tilledning fra dræn, er strækningerne i projektet generelt beskyttet mod påvirkning fra næringsrigt vand fra udspretningsarealerne, da en del overfladisk afstrømning og erosion vil blive tilbageholdt af dyrkningsfrie bræmmer. Dog er det vurderet nødvendigt med udlægning af en 20 m bræmme langs strækningen af Nørreå, som grænser op til udbringningsarealet mark 3-0. Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. I bilag 9 er der indtegnet, hvor der er ekstra bræmmekrav.

Der ændres ikke på dræningsforhold i forbindelse med projektet. På denne baggrund er det vurderet, at der ikke sker negative tilstandsændringer af vandløb og søer i forbindelse med projektet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

7.3.1 Der skal etableres og opretholdes en dyrknings- og sprøjtningsfri randzone på minimum to meter rundt om *samtlig*e vandhuller på og op til udbringningsarealerne og langs alle vandløb og grøfter. Bræmmekrav er illustreret i bilag 9. Bræmmen beregnes fra brinkens toppunkt jf. bilag 15.

7.3.2 Der skal etableres og opretholdes minimum 20 m dyrkningsfri bræmme langs den nordlige side af mark nr. 3-0 ned mod Nørreå jf. bilag 9.

7.4 PÅVIRKNING AF TERRESTRISKE NATUROMRÅDER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

En husdyrproduktion medfører en fordampning af ammoniak, hvor størstedelen afsættes inden for en relativ kort afstand af stalderne (0-300 m), og en mindre del afsættes i større afstand eller indgår som en del af den diffuse baggrundsbelastning.

Beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 1726,63 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 2250,84 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 524,21 kg kvælstof pr. år fra det samlede produktionsanlæg.

Emission fra stalde, der er omfattet af det generelle reduktionskrav, men som ikke ændres, er 917,43 kg kvælstof. Emission fra stalde, der er omfattet af kravet, og som ændres, er 798,52 kg kvælstof. Ammoniaktabet fra dybstrøelseslageret er 178,11 kg kvælstof, mens der tabes 356,78 kg ammoniak fra gyllebeholderen på ejendommen.

De viste beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampning som husdyrloven fastlægger. Kravet er, at der skal ske 20 % reduktion for de stalde, hvor indretningen ændres og for nye stalde i forhold til et fastlagt reference-staldsystem. Der er et krav om 20 % reduktion af ammoniak, for husdyrproduktion på dybstrøelse i naturligt ventilerede stalde.

Projektet overholder det generelle krav om 20 % reduktion af ammoniaktab i forhold til referencenormen for stalde og gødningslagre. Denne reduktion er primært opnået ved at etablere skrabere på det anvendte staldsystem spaltegulv i "kostald", der er at betragte som et BAT-tiltag samt ved at størstedelen af dybstrøelsen køres direkte ud, hvilket også er BAT. Desuden nedfældes gyllen hovedsageligt, og alternativt køres gylle ud med slæbeslanger på veletablerede afgrøder, hvilket minimerer ammoniakfordampningen.

Det nærmeste særligt sårbare (ammoniakfølsomme) Natura 2000-område *Svanemosen* ligger ca. 11 km nordøst for anlægget. Desuden ligger der et ammoniakfølsomt fattigkær på hængesæk ved Frøruprød mere end 5 km væk fra anlægget. Arealerne ved Frøruprød ligger 900 m syd for dette fattigkær og er dermed udenfor den 800 m bufferzone, der er etableret om fattigkæret, hvor der er et krav om nedfældning.

Alle staldafsnit og opbevaringslagre ligger mere end 1000 m fra nærmeste særligt sårbare naturområde efter § 7 i husdyrloven. Det nærmeste § 7 areal (et overdrev) ligger 3,5 km sydvest for anlægget i Haderslev Kommune.

Den nærmeste § 3 beskyttede sø ligger 500 m øst for anlægget, og den nærmeste eng ligger 300 m nord anlægget. Der er få søer beskyttet jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven på udbringningsarealerne. En beregning på ammoniakdepositionen til de to § 3-beskyttede områder viser, at der sker en merbelastning af søen på 0,13 kg N/ha pr. år og af engen på 0,14 kg N/ha pr. år.

Desuden ligger der flere § 3 beskyttede enge og moser grænsende op til udbringningsarealerne. Se bilag 6 for naturområder. Der er forholdsvis få sten- og jorddiger i området. Disse er hovedsageligt placeret i markskel. Disse sten- og jorddiger kan ligeledes ses på bilag 6. Det nærmeste dige ligger langs mark 9-1 ca. 30 m nordvest for ejendommen. Der vil ikke blive foretaget nogle ændringer af digerne i forbindelse med projektet.

Se afsnit 7.6 for beskrivelse af Bilag IV-arter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ammoniakdepositionen kan ikke beregnes udover en afstand på mere end 4 km, og derfor kan depositionen på Svanemosen ikke beregnes. Det vurderes dog, at ammoniakemissionen ikke vil være til skade for de særligt sårbare naturområder og Natura 2000-områder grundet afstanden og opblandingen i atmosfæren, og at projektet dermed ikke vil medføre en ændring eller forringelse af naturområderne.

Ingen af ejendommens udbringningsarealer ligger indenfor 1000 m til et § 7-område, hvorfor der ikke er krav om nedfældning i disse områder. Fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen er udbringningsarealerne beliggende i Kolding Kommune blevet besigtiget herunder de beskyttede naturarealer, der ligger på eller op til disse. Det er vurderet, at der ikke er behov for at stille vilkår ud over den gældende lovgivning for at beskytte de § 3-beskyttede arealer i forbindelse med projektet, da de besigtigede arealer ikke var af en høj naturmæssig værdi.

Der ligger enkelte engarealer, der er beskyttet i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3 på og op til udbringnings- og græsningsarealerne ved Tågerup Enge og ved Stepping. Der indgår ikke arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 på selve udbringningsarealet. Driften af de registrerede engarealer ændres eller intensiveres ikke som følge af projektet.

Søen og vandhullet, der ligger indenfor 500 m fra anlægget, vurderes til ikke at blive påvirket af den relative lille merbelastning (0,13 kg N/ha og 0,14 kg N/ha for hhv. sø og eng) i forhold til baggrundsbelastningen. Baggrundsbelastningen i Kolding Kommune er beregnet til 15 kg N/ha/år (tal fra 2007), og denne baggrundsbelastning er desuden faldet i forhold til 2005, da denne var 19 kg N/ha/år. Desuden er de § 3-beskyttede arealer ikke vurderet til at være specielt følsomme eller sårbare naturområder. På denne baggrund vurderer kommunen, at produktionsudvidelsen ikke vil give anledning til nogen væsentlig negativ påvirkning eller medføre tilstandsændring af arealerne omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

På baggrund af en vurdering af projektet, områdernes forventede sårbarhed og afstanden til disse fra produktionsanlægget, er det vurderet, at nedfald af ammoniak der er afdampet fra projektet, ikke vil være til skade for de beskyttede naturområder eller terrestriske Natura 2000-områder. Det generelle reduktionskrav til ammoniakfordampning er opfyldt, og samlet vurderer kommunen, at projektet ikke vil

medføre forringelser for kvælstoffølsom naturområder. Afsnittet har ikke givet anledning til at stille særlige vilkår.

7.5 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL HAV OG KYSTOMRÅDER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Kvælstofbelastning

Den samlede mængde kvælstof i husdyrgødningen, der afsættes indenfor udbringningsarealerne, er 23.935,67 kg N. Farm N-beregningen viser, at der udvaskes ca. 8899 kg N svarende til 60,3 kg N/ha. Da det reelle dyretryk på 1,68 DE/ha er større end det maksimalt tilladte dyretryk på 1,6768 DE/ha, er der lavet beregninger af nitratudvaskningen. Beregningen af udvaskningen af N viser, at der udvaskes 63,4 kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og 60,3 kg N/ha DE_{reel} med virkemidler. Disse virkemidler er en udlægning af 5,75 % ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets krav.

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning i forhold til overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-områder. Her har staten udpeget områder med særlige nitratklasser på baggrund af jordbundens reduktionspotentiale og sårbarhed.

I henhold til ansøgningsmaterialet er 5,74 ha af ejendommens udbringningsarealer beliggende i områder, der er klassificeret som nitratklasse 2 i forhold til kvælstofudvaskning til overfladevand, og har et reduktionspotentiale mellem 51-75 % fra rodzonen til Lillebælt. Harmonitallet skal derfor reduceres med 98,64 %. Det medfører jf. Farm-N beregningerne, at der højst må udvaskes 63,4 kg N/ha fra rodzonen. De resterende arealer ligger i nitratklasse 0.

Fosforbelastning

I nudrift udsprede 2860,57 kg P med husdyrgødningen. I ansøgt drift udsprede i alt 3985,17 kg P med husdyrgødningen. Beregningerne fra det elektroniske ansøgningsystem viser, at der er et fosforoverskud ved det ansøgte projekt på 2,0 kg P/ha/år med referencesædskiftet K4 (tilført 27 P/ha/år og med afgrøden fraføres 25 P/ha/år) svarende til et samlet fosforoverskud på 295,1 kg P/år.

Vadehavet

Størsteparten af udbringningsarealerne afvander til Vadehavet via Ribe Å-systemet. Projektet kan med afstrømning af næringsstoffer med overfladevand potentielt påvirke Vadehavet.

Vadehavet har status som internationalt naturbeskyttelsesområde (INO 089), Natura 2000-område, Habitatområde (H78), Fuglebeskyttelsesområde (F49, F51, F52, F53, F55, F57, F60, F66, F67) og Ramsarområde (R27). Udpegningsgrundlaget for Vadehavet er bl.a. den prioriterede naturtype "Kystlaguner og strandsøer". Se bilag 16. Kystlagunerne er sårbare overfor tilledning af næringsstoffer. Kystlagunerne kan påvirkes af en sådan tilledning, da de har et begrænset vandskifte med de åbne vandmasser. Eutrofiering har en skadelig effekt på gydeområderne, hvis iltindholdet nedsættes og bunden belægges med et slamlag. Vadehavet er klassificeret som et

mindre sårbart vandområde overfor kvælstof. Dette område er ikke klassificeret som sårbart overfor fosforudvaskning.

Opland til Vadehavet er ca. 83.652 ha og udbringningsarealerne (141,83 ha) udgør ca. 0,17 % heraf.

Udledning af kvælstof og fosfor er en trussel mod naturværdierne i Vadehavet, idet det som direkte eller afledt konsekvens har en lang række uønskede virkninger. Den samlede udledning af kvælstof og fosfor fra europæiske floder og åer til Vadehavet som helhed er faldet stærkt over de sidste 15 år, og det har medført et faldende fosforindhold i Vadehavet. Der er ikke målt fald i kvælstof i Vadehavet (Basisanalyse 2006).

Målsætningerne for den samlede miljøtilstand i Vadehavet er derfor ikke opfyldt i de danske dele af Vadehavet, idet den afviger fra den generelle miljøkvalitetsmålsætning om et upåvirket eller kun svagt påvirket plante- og dyreliv. Opfyldelse af den generelle målsætning for Vadehavet forudsætter en permanent reduktion af udledningerne af næringsalte, herunder især kvælstof fra landbruget og diffuse kilder samt udledningerne af miljøfremmede stoffer.

Nitrat- Vadehavet

Den samlede ansøgte husdyrgødningsmængde i projektet er beregnet til 23935,67 kg N pr. år. På baggrund af det valgte sædskifte K4 og 5,75 % ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets krav medfører dette en beregnet gennemsnitlig udvaskning fra rodzonen af nitrat til overfladevand på 60,3 kg N/ha. Dermed udvaskes i alt til Vadehavet 8552,4 kg N årligt fra arealerne, hvilket giver en samlet beregnet udledning på 2138,1 – 4190,7 kg N pr. år fra projektets arealer til Vadehavet med en retention/reduktionspotentiale på 51-75 %.

Udviklingen i det gennemsnitlige husdyrtryk på arealer beliggende ved Tågerup Enge (inkl. skov, naturområder og ubevoksede områder) viser en faldende tendens i perioden 2001-2007. Dette er estimeret ud fra et kort produceret af firmaet ConTerra (ConTerra tager tilgængelig viden fra GHI mm. og laver analyseværktøjer i relation til jordbund mm.)

Det gennemsnitlige husdyrtryk på arealer i området ved Tågerup Enge (med opland til Vadehavet) (inkl. skov, naturområder og ubevoksede områder) er på ca. 1,1 – 1,2 DE/ha i 2007. Det må dog forventes, at der samlet set sker en reduktion af kvælstofudvaskningen til Vadehavet i takt med, at vandplanerne træder i kraft og stadigt flere landbrug får miljøgodkendt deres drift. Oplandet til Vadehavet er klassificeret som nitratklasse 0, hvilket betyder, at det er de generelle regler, der gælder, og normen for dyretrykket er på 1,7 DE/ha.

Udover udvaskningen fra arealerne i oplandet til Vadehavet udledes der også kvælstof til Vadehavet fra forskellige punktkilder såsom dambrug og rensningsanlæg.

Den samlede belastning fra oplandet til Vadehavet fra 2001-2005 er i alt angivet til gennemsnitligt at være 9102 ton N årligt (tal oplyst af Miljøcenter Ribe). Det aktuelle projekts kvælstofudledning (2138,1-4190,7 kg N pr. år) udgør ca. 0,02-0,05 % af den samlede udledning (9102 t N/år) til Vadehavet.

Fosfor - Vadehavet

Udbringningsarealerne ligger på lavbundsarealer, men disse er ikke omfattet af okkerklasse. Der er derfor intet, der taler for, at risikoen for fosforudvaskning/-tab på udbringningsarealerne er større og dermed for at der skal stilles skærpede krav til fosfor. Der er dog et lavbundsareal ved Nørreå, hvor det vurderes nødvendigt med udlægning af ekstra bræmmer for at hindre erosion og efterfølgende udvaskning af fosfor.

Fosforoverskuddet er beregnet til at være 2 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet fra projektets arealer ved Tågerup Enge beregnes således til 283,7 kg P, og med en estimeret retention (i jord og i recipienterne på vej mod Vadehavet) på 85 % vil det give en beregnet merbelastning af fosfor på 42,6 kg P årligt fra projektet.

Det vides, at oplandet belaster Vadehavet med 200-300 tons fosfor årligt (NKN afgørelse fra 2005). Projektets arealer udgør derfor 0,01-0,02 % af den samlede belastning fra hele oplandet.

Lillebælt/Hejls Nor

En mindre del af udbringningsarealerne ved Frøruprød afvander til Lillebælt, som også har status som et internationalt naturbeskyttelsesområde (INO 112). Lillebælt er internationalt beskyttelsesområde, Natura 2000 – område, Habitatområde (H96), fuglebeskyttelsesområde (F47) og Ramsarområde (R15). Udpegningsgrundlaget for Lillebælt er bl.a. også kystlaguner og strandsøer, som er en prioriteret naturtype. Se bilag 16.

Opland til Lillebælt er ca. 39.823 ha og udbringningsarealerne (5,74 ha) udgør ca. 0,014 %. Opland til Hejls Nor er ca. 11.127 ha og udbringningsarealerne (5,74 ha) udgør ca. 0,05 %.

Udbringningsarealerne afvander via Taps Å systemet til Hejls Nor, som står i forbindelse med Lillebælt gennem en rende ved Hejlsminde. Hejls Nor er en del af det internationale naturbeskyttelsesområde. Hejls Nor er udpeget som kystlagune, der er særlig sårbar overfor næringsstoffer. Kystlaguner kan påvirkes af en sådan tilledning, da de har et begrænset vandskifte med de åbne vandmasser. I henhold til basisanalysen er Hejls Nor belastet med næringsstoffer, og det vurderes at målsætningen ikke er opfyldt. Habitatområdet opfylder ikke sin målsætning om et alsidigt plante- og dyreliv, der kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Årsagen er ifølge Regionplanen den diffuse belastning med især kvælstof, men også fosfor fra oplandet, primært fra landbrug. Opfyldelse af den generelle målsætning for Lillebælt forudsætter en permanent reduktion af udledningerne af næringsstoffer, herunder især kvælstof fra diffuse kilder og af udledningerne af miljøfremmede stoffer. Derfor er der i oplandet til Lillebælt blevet udpeget områder med nitrat- og fosforklasser, hvor miljømyndigheden skal stille skærpede krav til udledningen af næringsstoffer. Se bilag 10 for udpegningsgrundlaget af nitratklasser ved udbringningsarealerne ved Frøruprød.

Kolding Kommune vurderer, at Hejls Nor påvirkes mest af påvirkningerne fra oplandet i forhold til resten af Natura 2000-området pga. norets fysiske forhold med den lave vandudskiftning. Desuden tilløber alle næringsstoffer først Hejls Nor, hvorefter en mere opblandet vandfase strømmer til den resterende del af Natura 2000-området Lillebælt. Derfor er Kolding Kommunes vurdering af projektets påvirkning af Natura 2000 området Lillebælt fokuseret på påvirkningen af Hejls Nor. Det skal nævnes, at påvirkningen af

Hejls Nor ikke er en direkte udledning til noret men en diffus forurening i rodzonen på arealerne i hele oplandet.

Nitrat- Lillebælt/Hejls Nor

Den samlede ansøgte husdyrgødningsmængde i projektet er beregnet til 23935,67 kg N pr. år. På baggrund af det valgte sædskifte K4 og 5,75 % ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets krav medfører dette en beregnet gennemsnitlig udvaskning fra rodzonen af nitrat til overfladevand på 60,30 kg N/ha. Dermed udledes i alt til Lillebælt 346,12 kg N/ha årligt fra arealerne (reduktionspotentiale på 51-75 %), hvilket giver en samlet beregnet udledning mellem 86,5-169,6 kg N pr. år fra projektets arealer ved Frøruprød til Lillebælt.

Udviklingen i det gennemsnitlige husdyrtryk på arealer beliggende ved Frøruprød (inkl. skov, naturområder og ubevoksede områder) viser en faldende tendens i perioden 2001-2007. Det gennemsnitlige husdyrtryk er på ca. 0,8-0,9 DE/ha i 2007 som er det nyeste tal fra ConTerra. Det må forventes, at der samlet set sker en reduktion af kvælstofudvaskningen til Lillebælt i takt med, at stadig flere landbrug får miljøgodkendt deres drift. Oplandet til Lillebælt er klassificeret som nitratklasse 2, hvilket betyder, at der er krav om en reduktion i forhold til normen for dyretryk.

Udover udvaskningen fra arealerne i oplandet til Lillebælt udledes der også kvælstof til Lillebælt fra forskellige punktkilder. Den estimerede udvaskning fra oplandet til Hejls Nor er i alt angivet til 147.415 kg N/år i resultatrapporten "Pilotprojekt for vurdering af økonomiske konsekvenser af vandrammedirektivet i Hejls Nor oplande" fra 2007 lavet af COWI. Dette er baseret på udledningerne fra punktkilder i oplandet og udvaskninger fra landbruget med ca. 7825 ha harmoniareal i oplandet til Hejls Nor og et gennemsnitligt næringsstofftab i rodzonen på 1 ha landbrugsjord i omdrift er estimeret til 61 kg N/ha/år. Desuden er der medregnet en retention på 85 %.

Det aktuelle projekts kvælstofudledning (86,5-169,6 kg N pr. år) udgør ca. 0,06-0,12 % af den samlede udledning (147.415 kg N/år) til Hejls Nor.

Fosfor- Lillebælt/Hejls Nor

Dele af de forpagtede arealer ved Frøruprød ligger i potentielt fosforfølsomt opland, Lillebælt. Det drejer sig om i alt ca. 13,98 ha af udbringningsarealerne ved Frøruprød som oprindeligt har ligget i fosforklasse I og III. Udbringningsarealerne er beliggende på en lerblandet sandjord (JB 4). Der stilles udelukkende krav til fosforoverskuddet på drænedede lerjorde og lavbundsarealer, som afvander til Natura-2000 vandområde overbelastet med fosfor. Da ingen af udbringningsarealerne beliggende i opland til Lillebælt er drænedede lerjorde eller lavbundslande, er der ingen krav om fosfortal fra arealerne, og arealerne er derfor manuelt flyttet til fosforklasse 0 i ansøgningskemaet. Det betyder ligeledes, at der ikke stilles skærpede krav om overskud af fosfor, dog må fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for. Udbringningsarealerne ligger ikke på lavbundsarealer, og der er derfor intet, der taler for at risikoen for fosforudvaskning/-tab på udbringningsarealerne er større og dermed for at der skal stilles skærpede krav til fosfor.

Fosforoverskuddet fra projektets arealer beregnes til 11,48 kg P, og med en estimeret retention (i jord og i recipienterne på vej mod noret) på 85 % vil det give en beregnet belastning af fosfor på 1,7 kg P årligt fra projektet. Det vides fra den førnævnte

resultatrapport, at oplandet belaster Hejls Nor med 5114 kg P årligt. Projektets arealer udgør derfor 0,03 % af den samlede belastning fra hele oplandet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Nitratbelastning

Der indgår et lille areal i projektet, der er beliggende i nitratklasse 2. Beregninger i Farm N viser, at projektet overholder de generelle lovkrav om kvælstofudvaskning til overfladevand, da den reelle udvaskning af kvælstof er mindre end den maksimalt tilladte udvaskning. Den reelle udvaskning er mindre end den maksimalt tilladte, da harmonitallet er nedsat med 98,64 %, hvorfor der stilles et vilkår om dette.

Fosforbelastning

De generelle krav til fosforoverskud er overholdt, og der stilles ingen skærpede krav til fosforoverskudet på markerne.

Det vurderes pga. projektets karakteristika og afstanden til Natura 2000-områderne *Vadehavet* og *Lillebælt*, at der ikke vil ske en direkte påvirkning af områderne i forbindelse med selve driften af arealerne. Det vurderes derfor også, at det udelukkende er næringsstofoverskuddet fra projektet i form af udvaskning af kvælstof og fosfor, der skal konsekvensvurderes i forhold til Vadehavet og Lillebælt. Konsekvensvurderingerne af et evt. større og mindre miljøpåvirkning af Natura 2000-områderne er foretaget på baggrund af de beregningerne af kvælstofudvaskning fra rodzonen og fosforoverskud, der er lavet i det elektroniske ansøgningssystem. Der er taget udgangspunkt i opgørelsen af sårbarhed og beskyttelsesniveau i husdyrbrugsloven med tilhørende bekendtgørelser.

Vadehavet

Tilførslen af kvælstof fra det danske opland til Vadehavet er domineret af bidrag fra diffuse kilder (jordbrug, naturbidrag og spredt bebyggelse). Heraf udgør udvaskningen fra landbruget langt den største andel. Bidrag fra punktkilder som f.eks. renseanlæg og dambrug udgør en langt mindre del. Når det drejer sig om påvirkning med fosfor, er der mindre forskel på bidraget fra landbruget og punktkilder.

Siden begyndelsen af 1980'erne er kvælstof- og fosforafstrømningen reduceret. For kvælstof skyldes dette en forbedret spildevandsrensning og et fald i udledningen fra landbrugsarealer som følge af vandmiljøindsatsen. For fosfor skyldes faldet, at spildevandet i dag renses langt bedre end tidligere.

Der har været et faldende husdyrtryk i oplandet til Vadehavet. I perioden frem til 2015 forventes indsatsen i landbruget ifølge Vandmiljøplan III at bidrage til en yderligere reduktion i kvælstof- og fosforudledningen til vandområderne i oplandet.

Den relativ store afstand fra udbringningsarealerne i dette projekt til Vadehavet betyder, at en del af næringsstofferne tilbageholdes og omsættes i jorden og i recipienterne i oplandet på vej mod Vadehavet. Retentionen antages at stige med afstanden til recipienten. Det vurderes derfor, at projektet i sig selv ikke antages at kunne påvirke de naturtyper og arter, som indgår i udpegningsgrundlaget for det

internationale naturbeskyttelsesområde samt, at projektet ikke i sammenhæng med andre projekter kan antages at påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Lillebælt/Hejls Nor

Der har været et faldende husdyrtryk i området ved Frøruprød. Desuden forventes husdyrtrykket og den følgende udvaskning at falde på grund af kravet om reduktion af husdyrtrykket i forhold til normen som følge af inddeling af oplandet i nitratklasser. Det forventes, at spildevandsbelastningen falder fremover, og den relativ store afstand fra udbringningsarealerne i dette projekt til Hejls Nor betyder, at en del af næringsstofferne tilbageholdes og omsættes i jorden og i recipienterne i oplandet på vej mod noret. Retentionen antages at stige med afstanden til recipienten. Det vurderes derfor, at projektet i sig selv ikke antages at kunne påvirke Natura 2000-området Hejls Nor væsentligt samt, at projektet ikke i sammenhæng med andre projekter kan antages at påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Projektet overholder de generelle lovkrav til kvælstofudvaskning til overfladevand og fosforoverskud ved overholdelse af nedenstående vilkår.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

7.5.1 Bedriftens egne og forpagtede udbringningsarealer kan tilføres et husdyrtryk på 1,68 DE/ha.

7.6 INTERNATIONALE NATURBESKYTTELSESOMRÅDER (NATURA 2000)

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Den miljøtekniske beskrivelse og vurderingen af projektets påvirkning på det internationale naturbeskyttelsesområde, Svanemosen ses i afsnit 7.5. Det vurderes på grund af projektets afstand til Svanemosen og opblandingen i atmosfæren, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning på Svanemosen og være til skade for det særligt sårbare naturområde.

Samlet vurdering af projektets påvirkning af Natura 2000-områderne Vadehavet og Lillebælt

Konsekvensvurderingen vedrørende næringsstofoverskuddet fra projektet til de internationale beskyttelsesområder "Lillebælt" og "Vadehavet" er nærmere beskrevet i afsnit 7.5.

Kolding Kommune vurderer, at kravene til begrænsning af belastningen af fosfor og kvælstof fra projektet er overholdt (krav jf. bilag 3 i godkendelsesbekendtgørelsen), og desuden vurderes det, at der ikke er grundlag for at skærpe beskyttelsesniveauet for fosfor og kvælstof i dette projekt.

Kolding kommune vurderer, at produktionen kan etableres og drives uden væsentlige påvirkninger af de berørte vandsystemer, og at projektet ikke vil være til hinder for at en gunstig bevaringsstatus kan opnås i de internationale naturområder Vadehavet og Lillebælt.

Projektet overholder kravene med hensyn til fosfor til overfladevand, som de er fastlagt i lovgivningen uden særlige virkemidler til reduktion af fosfor. Der er dog risiko for udvaskning af fosfor fra lavbundsarealerne langs Nørreå, men da Vadehavet er klassificeret som mindre sårbart vandområde mht. fosfor og at de ekstra udlagte bræmmer langs vandløbet som følge heraf overholdes, er der ikke stillet øvrige særlige vilkår med hensyn til fosforoverskuddet fra disse arealer.

Det er kommunens samlede vurdering, at de generelle reguleringer af markdrift samt fornuftig brug af kunstgødning og husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre, at projektets udledning af kvælstof og fosfor til overfladevand hverken i sig selv eller sammen med andre kilder og projekter i området vil have en væsentlig indvirkning på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne, Vadehavet og Lillebælt.

7.7 PÅVIRKNING AF BILAG IV-ARTER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Haderslev Kommune har konkret viden om tilstedeværelsen af Bilag IV-arten løvfrø ca. 200 m syd for anlægget på udbringningsarealet mark nr. 1-2 og nær ved udbringningsarealet mark nr. 3-1. Løvfrøen er desuden registreret i flere vandhuller på et areal ca. 450 m øst for ejendommen i Kolding Kommune.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune har konkret viden om tilstedeværelsen af Bilag IV-arten løvfrø på udbringningsarealet mark 1-2 og nærved udbringningsarealet mark 3-1. Driften af ejendommens arealer ændres ikke væsentligt i forbindelse med projektet, og det vurderes, at søer og vandhuller ikke er udsat for større jorderosion grundet topografien og driften af arealerne.

Løvfrøen er listet som en opmærksomhedskrævende art på den danske gulliste fra 1997. Det betyder, at arten er relativ hyppig, men dog med en så begrænset bestand, at den kan forventes at blive sårbare i nær fremtid såfremt de negative faktorer, der påvirker dem, fortsat får lov at virke. De negative faktorer er bl.a. gødskning, opdyrkning, afvanding, sprøjtning, tilførsel af store næringsstoffer mm.

For at beskytte og forbedre levevilkårene for Bilag IV-arten løvfrø er der stillet vilkår om etablering af dyrknings- og sprøjtningfri bræmme på mindst to meter rundt om samtlige vandhuller på og op til udbringningsarealerne og langs alle vandløb og grøfter dog med 20 m ned til Nørreå.

Det vurderes på denne baggrund, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af bilag IV-arten.

Der sker ingen nedrivning af gamle bygninger, ingen fældning af træer eller ændringer af beskyttede naturarealer i forbindelse med projektet.

En række andre dyr og planter, der er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV, kan ikke afvises at have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring ejendommens udbringningsarealer.

I bilag 11 findes en opgørelse over de dyrearter, der findes, potentielt kan findes eller som har fundes i den sydjyske natur, og som findes på bilag IV i EF-habitatdirektivet. I bilag 11 findes endvidere en kortfattet konsekvensvurdering af projektet på de relevante arter.

Kommunen vurderer samlet, at de registrerede bilag IV-arter og deres levesteder ikke trues af den forestående udvidelse på ejendommen. Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af arter nævnt i bilag 11, der er opført på habitatdirektivets bilag IV.

7.8 KVÆLSTOF TIL GRUNDEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nitratfølsomme indvindingsområder

97,5 ha af de ejede og forpagtede udbringningsarealer ligger i tre forskellige nitratfølsomme indvindingsområder (se bilag 5).

Her må udvaskningen i mg nitrat/liter der forlader rodzonen, ikke stige efter udvidelsen set i forhold til efter udvidelsen.

Den maksimalt tilladte udbringning af husdyrgødning er 1,6768 DE/ha, og det reelle dyretryk er 1,68 DE/ha.

Nedenstående tabel viser beregningen af N-udvaskningen for arealerne beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

Indvindingsopland 1		Indvindingsopland 2		Indvindingsopland 3	
Areal	Udvaskning (mg nitrat/l)	Areal	Udvaskning (mg nitrat/l)	Areal	Udvaskning (mg nitrat/l)
1-0	50	51-0	60	54-1	50
1-1	50	53-0	60	55-0	50
1-2	50			56-0	50
2-0	47			57-0	50
3-0	60			59-0	50
3-1	60			Obj.-128	60
4-0	50			Obj.-129	60
5-0	50			Obj.-130	60
6-0	44			Obj.-131	60
6-1	44			Obj.-132	60
9-1	60				
9-2	60				
9-3	60				

Områder med særlige drikkevandsinteresser og vandindvindingsoplande 121,33 ha af arealerne ligger i område med særlige drikkevandsinteresser. De østlige arealer ved Frøruprød (i alt ca. 14 ha) ligger i indvindingsopland til Christiansfeld Vandværk (OSD Christiansfeld), men kortlægningen er ikke påbegyndt. De sydligste arealer ved Stepping samt arealerne ved Tågerup Enge ligger i et område (OSD Sommersted), hvor kortlægningen er i gang. Der foreligger endnu ikke indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse på arealer, der er beliggende i områderne med særlig drikkevandsinteresse. OSD Christiansfeld har prioritet 5, mens OSD Sommersted har prioritet 1. Indsatsplanlægningen foregår, men da indsatsplanerne endnu ikke foreligger, er der ikke stillet særlige vilkår i disse områder.

Arealer beliggende i områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsopland samt nitratfølsomme indvindingsoplande er vist på bilag 5.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

En del af bedriftens arealer er beliggende indenfor nitratfølsomt indvindingsområde, og på disse arealer må der maksimalt tilføres en mængde kvælstof med husdyrgødning og handelsgødning, således at nitratudvaskningen fra rodzonen i de enkelte marker ikke overstiger de angivne mængder jf. tabellen ovenfor.

Udvaskningen overstiger 50 mg nitrat pr. liter på ca. halvdelen af arealerne, men ifølge nitratberegningerne i ansøgningssystemet på merbelastningen fra nudrift til ansøgt drift på de omtalte arealer viser, at der ikke sker nogen merbelastning i forbindelse med udvidelsen af produktionen. Dette er i dette projekt opnået ved at udlægge 5,75 % ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets til enhver tid samlede krav til efterafgrøder. Alle bedriftens arealer dyrkes med mindst 25 % græs eller kløvergræs i sædskiftet (svarende til sædskifte K4 eller et sædskifte med en tilsvarende eller lavere udvaskning). Ansøger er ansvarlig for etablering af efterafgrøder er vellykket på hele det pågældende areal.

Såfremt ny kortlægning viser, at der er yderligere sårbare grundvandsområder indenfor udbringningsarealerne, kan godkendelse og vilkår bringes op til revision af Kolding Kommune i forbindelse med revurderingen af godkendelsen.

Da der er tale om en malkekvægsproduktion, må der som følge af Arla-gårdens bestemmelser ikke udbringes affaldsprodukter.

Samlet konkluderer kommunen, at den ansøgte produktion, med de stillede vilkår, ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening med kvælstof af grundvandsforekomsterne i området.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår for kvælstof til grundvand:

7.8.1 På markerne jf. tabellen må der maksimalt tilføres en mængde husdyrgødning og handelsgødning, således at nitratudvaskningen fra rodzonen i de enkelte marker ikke overstiger de angivne mængder angivet i tabellen.

Indvindingsopland 1		Indvindingsopland 2		Indvindingsopland 3	
Areal	Udvaskning (mg nitrat/l)	Areal	Udvaskning (mg nitrat/l)	Areal	Udvaskning (mg nitrat/l)
1-0	50	51-0	60	54-1	50
1-1	50	53-0	60	55-0	50
1-2	50			56-0	50
2-0	47			57-0	50
3-0	60			59-0	50
3-1	60			Obj.-128	60
4-0	50			Obj.-129	60
5-0	50			Obj.-130	60
6-0	44			Obj.-131	60
6-1	44			Obj.-132	60
9-1	60				
9-2	60				
9-3	60				

7.8.2 Udover Plantedirektoratets til enhver tid gældende krav til efterafgrøder, skal der årligt mindst udlægges ekstra 5,75 % efterafgrøder af det samlede efterafgrødeareal. De ekstra efterafgrøder skal placeres på de arealer, der er beliggende i nitratfølsomt indvindingsopland (jf. bilag 5). De ekstra efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder, hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning. De ekstra efterafgrøder må ikke erstattes af grønne marker ifølge reglerne for nedsættelse af kravet til efterafgrøder.

8 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

Virksomheder er ved nyanskaffelser forpligtet til indenfor en rimelig økonomisk ramme, at anvende den bedst tilgængelige teknologi, så forurening ud fra en samlet betragtning bliver mindst mulig.

For § 12 husdyrbrug skal der som minimum redegøres for anvendelsen af BAT-tiltag vedrørende:

- Management
- Foder
- Staldindretning
- Forbrug af vand og energi
- Opbevaring og håndtering af husdyrgødning
- Udbringning af husdyrgødning

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management

Ved det daglige opsyn og fastlagte rutiner, overvåges dyr, anlæg og diverse installationer og andet materiel. Slidte dele repareres eller udskiftes løbende. I forbindelse med udskiftning af materiel anvendes den nyeste og bedste teknik i videst muligt omfang.

Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse. Medarbejdere vil blive orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar, der dermed følger.

Ejendommen følger Arlagårdens egenkontrol, hvilket betyder, at ansøger er forpligtet til at følge en række vilkår om bl.a. fødevarerikkerhed, dyrevelfærd og miljø herunder dokumentation for al anvendelse af næringsstoffer.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug, og der holdes rent i og omkring siloer og bygninger med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

I bedriftens årsrapport registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning. Der føres dog ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.

Der er desuden udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver, hvordan der skal reageres i tilfælde af uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Fodring

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor kvægfodring. Herved optimeres fodringen, så unødigt forbrug af råvarer undgås. Den aktuelle mælkeydelse anvendes til foderoptimering. Der tages analyser af grovfoder, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Foderproduktion og indkøb af foder sker på grundlag af foderplanlægning.

Effektiv og præcis fodring reducerer ammoniumindholdet i gødningen mere end indholdet af organisk kvælstof. Ammonium er kilden til ammoniakfordampning, og derfor vil en relativt større reduktion i ammoniumindholdet end i total-N indholdet medføre en større reduktion i ammoniakfordampningen end en total N-reduktion tilsiger.

Det er fravalgt at ændre på indholdet af råprotein til kørerne, da der ikke forelægger dokumentation for, hvorledes en nedsættelse af råproteinindholdet påvirker kørerne.

Staldindretning

Bedriftens ansvarlige har konstant fokus på, hvilke staldsystemer, der er bedst anvendelige i relation til miljø og dermed også i forhold til fordampning af ammoniak fra stald til omgivelserne.

Sigtet med anlægget er at der ud fra et proportionalitetssynspunkt konstant vil blive indhentet ny og bedste viden, der gør anlægget til en fremtidssikret virksomhed.

Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte i kostalden, hvilket betyder at staldgulvene er forholdsvis tørre. Det store luftskifte betyder en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

Den eksisterende kostald er etableret som en sengestald med spalter. Ansøger har gode erfaringer med staldsystemet i den hidtidige produktion. Der etableres skraber ovenpå spaltegulvene i kostalden for at holde spaltegulvet tørt og fri for gødning og urin. Skraberens har en ammoniakreduktion på ca. 20 % i forhold til sengestald med spalter (ringkanal) uden skraber (Farmtest-Kvæg nr. 21).

Småkalvene går på dybstrøelse. Småkalve op til 3 mdr. opstaldes i dybstrøelsesstald for at tilgodese dyrevelfærd. Der skal fremover opstaldes køer i den del af stalden, hvor der er dybstrøelse. Der er gode erfaringer med staldsystemet til opstaldning af opdræt. Opdrættet udliciteres, og derfor ønskes staldafsnittet udnyttet til køer. Da det er en eksisterende stald, vil det være u hensigtsmæssigt og forholdsvis for dyrt at ændre staldsystem. Dermed vurderes det, at udgiften ikke vil stå mål med miljøgevinsten.

Der installeres ikke forsøringsanlæg, idet der delvist er tale om et staldsystem uden kanaler og det er derfor ikke muligt at installere forsuring med det aktuelle produktionsanlæg i alle staldafsnit. Der vil i givet fald kun kunne opnås en reduktion i ammoniakfordampningen fra en del af staldene. Omkostningerne til etablering og drift af et forsøringsanlæg (bl.a. energiforbruget ved drift) vurderes derfor ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten.

Desuden er gylleforsuring fravalgt på grund af risiko for lugtgener. Erfaringer med forsøringsanlæg fra andre ejendomme har vist, at der er en risiko for forværring af lugtgener på ejendomme, hvor der sker en opblanding af forsuret gylle med ikke-forsuret gylle.

I svinestalde er det muligt at opnå en ammoniakreducerende effekt ved installering af gyllekøling. Tilsvarende dokumentation findes ikke for kvægstalde, og der er på

nuværende tidspunkt ikke udført forsøg i Danmark der viser en effekt af gyllekøling i kvægstalde.

Præfabrikeret drænet gulv er fravalgt i den eksisterende stald. Det vil være en uforholdsmæssig stor udgift at skulle etablere præfabrikeret drænet gulv i den eksisterende stald. Derudover er fravalgt foretaget dels pga. det er en eksisterende stald, der fungerer optimalt i dens nuværende form og dels pga. ansøger har dårlige erfaringer med denne gulvtype (Der er særligt problemer med at holde køerne rene og klove i form af svampeinfektion med digital dermatitis).

Forbrug af vand og energi

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Vandforbruget registreres, og evt. lækager identificeres og reparerer hurtigst muligt. Det er forsøgt at finde en balance mellem rengøring pga. hygiejne og smitte og begrænsning af vandforbrug. Vaskevandet fra rengøring af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden.

Kostalden er med naturlig ventilation, og der er derfor ikke energiforbrug til dette. Bygningen er placeret, så luftstrømmen i de naturligt ventilerede stalde er søgt optimeret.

Mekaniske ventilatorer i kalvestalden efterses og rengøres hyppigt for at minimere modstand i ventilationssystemet.

Der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene, hvor en føler registrerer lysintensiteten, og lyset i stalden reguleres herefter.

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til opvarmning af brugsvand i driftsbygningerne.

Logistikken, i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, planternes udbytte samt kvælstofudnyttelsen.

Ved udbringning af husdyrgødningen afpasses gødningsmængden afgrødernes behov hvilket også gør sig gældende ved evt. tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer. Der køres ikke ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. På veletablerede afgrøder køres ud med gyllevogn med drypfri slæbeslanger. Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampningen såvel som lugtgenerne på grund af mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne. Ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræbes at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold dvs. kølig, fugtigt og vindstille vejr eller ved direkte nedfældning.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv. således udbringning ikke giver anledning til unødige gener. Al transport til og fra bedriften foregår ved hensynsfuld kørsel for blandt andet at begrænse støvgener.

Gyllen nedfældes hovedsageligt. Alternativt udbringes gylle med slæbeslanger. Fra 2011 nedfældes gylle alle steder på sortjord og græsarealer. Nedfældning af gylle begrænser ammoniak-fordampningen. Størst reduktion opnås ved sortjordsnedfældning, som udenlandske undersøgelser har vist kan reducere ammoniakfordampningen med mere end 90 % sammenlignet med slæbeslangeudlægning. Da gylle ikke kan nedmuldes i en afgrøde, er ammoniakfordampningen generelt højere fra gylle, der udbringes i en etableret afgrøde, end fra gylle der udbringes på bar jord, men efter, at afgrøden begynder at vokse i april måned, vil afgrøden give skygge og læ, hvilket sænker ammoniak-fordampningen.

Dybstrøelse udbringes med en staldgødningsspreder og nedbringes indenfor 6 timer. Dybstrøelse fra staldafsnit med køer udgør langt størstedelen af dybstrøelsen. Dybstrøelsen herfra udmuges 2 gange årligt, hvor det køres ud og pløjes direkte ned. Kalvemøg opbevares enten på stald eller møddingsplads indtil det kan køres ud og pløjes direkte ned eller komme i markstak. Fast gødning, der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer. Kan dette grundet uforudseelige omstændigheder ikke lade sig gøre, finder nedbringningen sted, så snart det er muligt.

Opbevaring af husdyrgødning

Flydende husdyrgødning opbevares i gyllebeholdere, kanaler under stald samt fortank. Beholderen tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse, og er desuden tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10 år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Der er normalvist ikke problemer med etablering af flydelag på kvæggylle. Gyllen er konstant overdækket med et tæt og stabilt flydelag. Flydelaget kontrolleres jævnlige, hvilket sikrer, at der altid er minimal emission af ammoniak. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til gældende krav. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle og senest 14 dage efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der er etableret flydelag. Kontakten til gyllepumpen er etableret således, det ikke er muligt for uvedkommende eller ved uheld at aktivere pumpen.

Der er ingen fastmonterede pumperør på gyllebeholderne, og der er ingen elektriske pumper monteret på gyllebeholdere. Der anvendes en gyllevogn påmonteret en sugeskran ved påfyldning af gyllevogn fra gyllebeholder.

Der er ikke etableret fast overdækning på gylletanke. Med kvæggylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere et godt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved at etablere fast overdækning.

Dybstrøelse og kalvemøg opbevares på møddingsplads med afløb til gyllebeholder eller i markstak jf. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Opbevaring af dybstrøelse i marken sker i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens vejledning september 2004 eller senere udgave.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Management

Kommunen vurderer at der ved den løbende overvågning af ydelse og sundhed samt inddragelse af relevante konsulenter sikres et godt overblik over ejendommen. Desuden giver registreringen af vand- og energiforbrug samt indkøb af pesticider og indkøbt foder en effektiv ressourceudnyttelse. Ved overholdelse af Arlagårdens krav, samt de af kommunen opstillede krav til egenkontrol (nærmere beskrevet i kapitel 10) opsamles endvidere en række data, der kan indgå i forvaltningen af ejendommen.

Medarbejderne på ejendommen uddannes løbende, og der bliver udarbejdet mark- og gødningsplan. Desuden har ejendommen en beredskabsplan i tilfælde af uheld.

Det vurderes sammenfattende, at ejendommens management er at betragte som BAT.

Forbrug af vand og energi

Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte i kostalden, hvilket betyder en lavere koncentration af ammoniak og lugt. Desuden anvender naturlig ventilation ingen energi.

Placeringen af ensilagesilo og blandeanlæg tæt ved staldene vil mindske transporten på ejendommen og minimere energiforbruget.

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkekølingen og der er søgt at begrænse vandforbruget ved at registrere vandforbruget og reparere evt. lækager hurtigst muligt.

Kolding Kommune vurderer samlet, at der er anvendt energi- og vandbesparende teknikker i fornødent omfang.

Fodring

Kolding Kommune vurderer, at de tiltag der foretages mht. fodring er med til at sikre en effektiv fodring og en løbende kontrol sikrer, at foderet stemmer overens med dyrenes behov.

Opbevaring og håndtering af foder og ensilage er med til at sikre en god ressourceudnyttelse samt at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne. Desuden er der en nedsat risiko for udledning af ensilagesaft til omgivelserne ved anvendelse af ensilagesilo.

På dette grundlag finder kommunen, at der er inddraget BAT i forbindelse med håndteringen af ensilage/foder.

Staldindretning

Den største og væsentligste stald i relation til antal DE, produktion af husdyrgødning og emission af lugt og ammoniak, benævnt "kostald", indrettes med skrabere på spalterne for at holde spalterne rene og minimere ammoniakfordampningen, hvilket er BAT teknologi. Skrabe anlægget har en ammoniakreducerende effekt på ca. 20% under forudsætning af skrabning minimum 6 gange dagligt i de perioder, hvor dyrene er på stald.

Den resterende del af "kostald" samt kalvestalden er indrettet med dybstrøelse.

Dybstrøelse er bedste staldteknologi for småkalve i relation til dyrevelfærd.

Staldsystemer, der anvender strøelse kan ikke udelukkes at være BAT, så længe det sikres, at der anvendes tilstrækkeligt med strøelse i staldene, der hyppigt bliver skiftet og at der i staldene er såkaldte funktionsarealer. Herved antages, at det, der gælder

som BAT for intensiv fjerkræ- og svineproduktion også gælder for naturlig ventilation og strøelse i kvægstalde. Dog forbruges energi i forbindelse med dyrkning og efterfølgende slet af halm/hø til strøelse.

Det er desuden ikke muligt at etablere ammoniakreducerende teknologi (skraber og forsuringsanlæg) i dybstrøelsesstalde. Kolding Kommune vurderer, at det ikke vil være proportionelt med effekt og omkostninger at stille vilkår om luftrensningssystem i dybstrøelsesstalde af denne størrelse. Da det ikke vurderes, at der pt. findes et relevant BAT-alternativ til dybstrøelse, er der ikke stillet tidsfrister op for, hvornår kalvestalden skal renoveres, så den lever op til BAT. Denne vurdering af anvendelse af BAT vil blive taget op på ny i forbindelse med fremtidige revurderinger af miljøgodkendelsen.

Kolding Kommune vurderer, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte staldindretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til husdyrhold og staldindretning.

Udbringning af husdyrgødning

Størstedelen af dybstrøelsen udbringes direkte fra stald og pløjes straks efter sikrer en god næringsstofudnyttelse, og risikoen for gener eller næringsstofudvaskning reduceres. Gyllen nedfældes hovedsageligt, hvilket begrænser ammoniakfordampningen.

Gødningsmængden, der udbringes på arealerne er tilpasset arealet og afgrødernes behov. Desuden udsprede husdyrgødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstofoptag forekommer, og Kolding Kommune vurderer, at bedriften lever op til BAT i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

Opbevaring af husdyrgødning

Kvæggyllen opbevares i en tæt og stabil beholder, og gyllen omrøres kun lige før tømning i forbindelse med udbringning. Desuden er gyllebeholderen overdækket med flydelag, hvilket begrænser tabet af næringsstoffer til omgivelserne. Dybstrøelsen opbevares på møddingsplads med afløb til gyllebeholder, hvilket reducerer risiko for udledning af næringsstoffer til omgivelserne. Kolding Kommune vurderer, at ejendommen lever op til BAT mht. opbevaring af husdyrgødning.

Fravalg af bedst tilgængelig teknik (BAT)

Det er fravalgt at ændre på indholdet af råprotein til kørner, da der ikke foreligger dokumentation for hvorledes en nedsættelse af råproteinindholdet påvirker kørnerne.

Flere eksisterende BAT teknologier er på nuværende tidspunkt fravalgt af ansøger. Der er flere grunde til dette. Trods producenteres lovprisninger er der fortsat mange indkøringsvanskeligheder, da flere af teknikkerne er nye og under udvikling.

Der installeres ikke forsuringsanlæg, idet der delvist er tale om et staldsystem uden kanaler og det derfor med det aktuelle produktionsanlæg ikke er muligt at installere forsurening i alle staldafsnit. Der vil derfor kun kunne opnås en reduktion i ammoniakfordampningen fra en del af staldene. Omkostningerne til etablering og drift af et forsuringsanlæg (bl.a. energiforbruget ved drift) vurderes derfor ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten.

Desuden er gylleforsuring fravalgt på grund af risiko for lugtgener. Erfaringer med forsøringsanlæg fra andre ejendomme har vist, at der er en risiko for forværring af lugtgener på ejendomme, hvor der sker en opblanding af forsuret gylle med ikke-forsuret gylle.

I svinestalde er det muligt at opnå en ammoniakreducerende effekt ved installering af gyllekøling. Tilsvarende dokumentation findes ikke for kvægstalde og der er på nuværende tidspunkt ikke udført forsøg i Danmark der viser en effekt af gyllekøling i kvægstalde.

Præfabrikeret drænet gulv er fravalgt i den eksisterende stald. Det vil være en uforholdsmæssig stor udgift at skulle etablere præfabrikeret drænet gulv i den eksisterende stald. Derudover er fravalgt foretaget dels pga. det er en eksisterende stald, der fungerer optimalt i dens nuværende form og dels pga. ansøger har dårlige erfaringer med denne gulvtype. Der er særligt problemer med at holde kørerne rene og det kan give klovproblemer i form af svampeinfektion med digital dermatitis.

Overdækning af gyllebeholdere er fravalgt, da det med kvæggylle almindeligvis ikke er problematisk at etablere et godt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved en fast overdækning af beholderen.

Det er Kolding Kommunes vurdering, at bedriften samlet set lever op til forpligtelsen om anvendelse af bedste tilgængelig teknik, og at bedriften har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

De vilkår kommunen har valgt at stille for at sikre den fornødne inddragelse af BAT samt evt. anden forureningsbegrænsende eller ressourcebesparende teknik findes i de respektive afsnit i miljøgodkendelsen.

9 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med et evt. ophør af ejendommen vil det blive sikret, at de nødvendige foranstaltninger til at undgå forureningsfare. Det betyder, at stalde, gyllekanaler ensilagesiloer og inventar rengøres for gødnings- og foderrester. Vaskevand tilledes gyllebeholder og udbringes på markarealerne jf. lovgivning vedrørende udbringning af husdyrgødning. Det brugte staldinventar bortskaffes i henhold til affaldsregulativet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at tiltagene er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke bliver tilhold for eksempelvis rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for husdyrbrugets ophør.

9.1 Ved ophør af virksomheden skal staldanlægget rengøres, og gyllen afsættes. Kemikalier og rengøringsmidler skal bortskaffes til godkendt modtager.

9.2 Ophør af virksomheden skal meddeles Kolding Kommune.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen leverer mælk til Arla og følger dermed Arlagårdens kvalitetsprogram og retningslinjer. Ejendommen får ca. hvert 2. år besøg fra Arlagården.

Der udarbejdes mark- og gødningsplan årligt, og ved udbringning af husdyrgødning vil gødningsplanen blive fulgt.

Der udarbejdes foderplan, og grovfoderet analyseres så planen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild, og evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Der er udarbejdet en beredskabsplan for bedriften, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand m.v. er beskrevet.

Anlægget holdes dagligt under opsyn. De faste procedurer er som følgende:

Gyllepumpning overvåges

Flydelaget kontrolleres, og der føres logbog efter forskrifterne.

Gyllebeholderen er tilmeldt 10 årsbeholderkontrol.

Der er sundhedsrådgivning af besætningen månedligt, der er med til at forøge sundheden i besætningen og dermed er der færre døde dyr.

Autoriseret elinstallatør gennemgår ejendommens el-installationer hvert 5. år.

Serviceeftersyn på maskiner og malkeanlæg overholdes.

Det er ansøger, der står for den daglige drift i stalden.

Ejendommens tiltag i forbindelse med driftsforstyrrelser, uheld og risici er nærmere beskrevet i afsnit 4.7.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at den ovennævnte egenkontrol i kombination med de tilhørende dokumentationskrav og vilkår som udgangspunkt vil være tilstrækkeligt til at føre tilsyn med ejendommens drift og miljøgodkendelsens overholdelse. Såfremt der bliver behov for yderligere dokumentation, kan kommunen afkræve dette i forbindelse med tilsyn eller lignende med ejendommen.

VILKÅR

Nedenfor præciseres hvilken type af dokumentation, bedriften skal præstere. Kommunen skal ved tilsyn og kontrol have adgang til al den nævnte dokumentation.

10.1 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

10.2 Ved driftsforstyrrelser og uheld, som indebærer risiko for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges.

10.3 Til dokumentation for, at produktionen ligger indenfor godkendelsens rammer skal der i forbindelse med tilsyn eller på forlangende kunne fremvises:

- Driftsregnskab.
- Sædskifte- og gødningsplaner.
- Forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) mv.
- Dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt i henhold til Kolding Kommunes affaldsregulativ.

10.4 Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

10.5 Følgende skal noteres i driftsjournal som opbevares på bedriften:

- Hvornår der er foretaget kontrol af mælkekølingsanlæg og hvad der evt. er foretaget for at forbedre anlæggets energiudnyttelse.
- Logbog for placering af evt. markstak inklusiv indtegnning på markkort.
- Logbog over hvornår der er flyttet gylle over i den lejede beholder?
- Hvornår der er foretaget kontrol af hver af ensilagesiloens sektioner samt hvilke fejl og mangler, der er konstateret og udbedret.
- Hvornår der er foretaget kontrol af møddingspladsen samt hvilke fejl og mangler, der er konstateret og udbedret.

Journalen skal fremvises i forbindelse med tilsyn og på forlangende. Denne dokumentation skal opbevares i mindst 5 år.

---

11 SAMLET KONKLUDERENDE VURDERING

Det er Kolding Kommunes vurdering, at virksomhedens drift efter gennemførelse af projektet under overholdelse af vilkårene i nærværende miljøgodkendelse ikke vil have væsentlige virkninger på miljøet.

Med venlig hilsen
Lise Arp
Miljømedarbejder
Landbrug

12 KLAGEVEJLEDNING

Kolding Kommunes afgørelser og beslutninger efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller regler, der er fastsat med hjemmel i denne lov kan påklages til Miljøklagenævnet jf. §§ 76-90.

Klageberettigede er ansøger, klageberettigede myndigheder og organisationer i overensstemmelse med MBL §§ 99-100 samt enhver der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug §§ 84-87.

En evt. klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Kolding Kommune. Umiddelbart efter klagefristens udløb videresender Kolding Kommune klagen til Miljøklagenævnet sammen med denne afgørelse og dét materiale, der har ligget til grund for sagens bedømmelse.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen eller beslutningen er meddelt jf. §79 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Er afgørelsen eller beslutningen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra tidspunktet for den offentlige bekendtgørelse. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag. Ansøgeren vil ved klagefristens udløb få besked, såfremt der er modtaget klager.

En klage over miljøgodkendelsen har ikke opsættende virkning, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller regler, der er fastsat i medfør af loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen eller beslutningen er meddelt jf. § 90. Er afgørelsen eller beslutningen offentlig bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen fra denne dato.

13 UNDERRETNING OM GODKENDELSEN

Nedenstående parter har modtaget en kopi af miljøgodkendelsen:

Ansøger

- Anton Jørgensen, Tågerupvej 25, 6070 Christiansfeld

Ejere af forpagtede arealer samt ejere af gylleaftalearealer

- Anton Sørensen, Haderslevvej 37, 6630 Rødding
- Ejnar Høffner, Søndre Allé 45, 6070 Christiansfeld
- Boe Jørgensen, Kastvråvej 18, 6560 Sommersted

Naboer

- Lars Beck Hansen, Vojumvej 35, 6070 Christiansfeld
- Carlo Hansen Krab, Vojumvej 42, 6070 Christiansfeld

Øvrige parter med E-post:

- Konsulent: Helle Elimar Jensen, Sønderjysk Landboforening. E-post: hej@slf.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 1611 København V. E-post: ae@aeraadet.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-post: mail@dkfisk.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Kolding. E-post: kolding@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle. E-post: jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-post: natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Sydøstjylland. E-post: kolding@dof.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K. E-post: fbr@fbr.dk
- Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe. E-post: post@rib.mim.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syddanmark, Sorsigvej 38, 6760 Ribe. E-post: syd@sst.dk

- Skov- og Naturstyrelsen, Trekantområdet, Førstballevej 2, 7183 Randbøl. E-post: trekantsomraadet@sns.dk

14 BILAG

---

1. Vilkårskatalog
2. Grundlag for vilkår og lovgivning
3. Situationsplan
4. Udbringningsarealer og græsningsarealer samt transportveje
5. Nitratfølsomt indvindingsområde
6. Naturbeskyttelseslovens § 3-arealer samt sten- og jorddiger
7. Afløbsforhold
8. Affaldssorteringsvejledning
9. Sprøjtefri- og dyrkningsfrie bræmmer
10. Nitratklasse
11. Arter beskyttet efter EU-habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter)
12. Udtalelser fra andre Kommuner
13. Bræmmer
14. Internationale Naturbeskyttelsesområder og deres udpegningsgrundlag
15. Byggeblad nr. 103.09-01 for ensilagesiloer